

Prediction of emotional and behavioral problems of adolescents based on parental psychological control and mental security of adolescent

Gholamreza Rajabi¹, Mahmood Bahmani², Abbas Amanuelahi³, Khaled Aslani⁴, Siruos Allipor Birgani⁴

1. Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran. E-mail: rajabireza@scu.ac.ir

2. Ph.D Candidate in Counseling, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran. E-mail: mahmoodebahmani@gmail.com

3.. Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran. E-mail: A. amanelahi@scu.ac.ir

4. Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran. E-mail: kh.aslani@scu.ac.ir

5. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran. E-mail: sirousalipour1334@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 16 January 2025

Received in revised form 13 February 2025

Accepted 20 March 2025

Published Online 23 August 2025

Keywords:

awareness and interpersonal choice program's, single young, constraining beliefs about mate selection, attitude to know about one's partner

ABSTRACT

Background: Considering the social changes in marriage, including the increase in marriages with cultural differences, greater independence in choosing a partner, and changing individual preferences in marital relationships, pre-marriage education is essential as a preventive approach. The rising divorce rate and increasing age of marriage are also concerning in our society.

Aims: This study aimed to investigate the effectiveness of a pre-marriage education program based on awareness and interpersonal choices on constraining beliefs about mate selection and attitude to know about one's partner.

Methods: The present research method was semi-experimental, of the pre-test, post-test type with a control group and tow months follow-up. The statistical population of this study included all single young people aged 21 to 30 in the city of Ahvaz and 40 participants were selected using the available sampling method based on entry and exit criteria. To collect data, scales of constraining beliefs about mate selection (Rajabi et al, 2018) and improving attitude to know about one's partner (Van Epp & et al, 2008) were used. A 8-session pre-marriage education protocol based on awareness and interpersonal choices (Van Epp, 2015) was also used for intervention. One-way analysis of variance tests with repeated measures and SPSS software version 26 were used for data analysis

Results: The findings showed that the awareness and interpersonal choice education program led to a reduction in limiting beliefs about spouse selection and an improvement in attitudes towards understanding a spouse ($p < 0.01$) in the experimental group compared to the control group. On the other hand, the results of the Bonferroni paired test showed that the scores from the pre-test to post-test and pre-test to follow-up were significantly different, but no significant difference was observed between the post-test and follow-up scores in the dependent variables, indicating the stability of the educational program's effect.

Conclusion: according to the findings of the study and the changes in marriage patterns, it is suggested that therapists and clinical specialists use this program to teach young people to reduce constraining beliefs about mate selection and improve attitudes to knowing about one's partner accurately and to avoid in engaging in early emotional relationships, commitment and having sex before marriage.

Citation: Rajabi, Gh., Bahmani, M., Amanuelahi, A., Aslani, Kh., & Allipor Birgani, S. (2025). Prediction of emotional and behavioral problems of adolescents based on parental psychological control and mental security of adolescent. *Journal of Psychological Science*, 24(150), 83-105. [10.52547/JPS.24.150.83](https://doi.org/10.52547/JPS.24.150.83)

Journal of Psychological Science, Vol. 24, No. 150, 2025

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.24.150.83](https://doi.org/10.52547/JPS.24.150.83)

✉ **Corresponding Author:** Gholamreza Rajabi, Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran.
E-mail: rajabireza@scu.ac.ir, Tel: (+98) 61-33360609

Extended Abstract

Introduction

The increase in the divorce rate (one divorce for every three marriages) and the rise in the age of marriage to 32 years is one of the problems of our country. (rahmanpour, 2023). Considering the mentioned statistics and changes in marriage patterns, including the reduction of familial marriages and the increase in individuals' independence in choosing a spouse, the rise in education levels, and the increase in women's economic power, pre-marriage education as a preventive method is necessary. For this reason, institutions and governments should play a greater role in pre-marriage education. Today, marriage psychology, with a preventive approach, studies the variables, skills, and factors that may affect individuals' marital relationships in the future. (shahanavaz & Azadeh, 2020).

Cobb et al (2004) have identified nine limiting beliefs about spouse selection, including one and only one, perfect partner, perfect person, perfect relationship, more effort, love is enough, cohabitation, opposites complete each other, and selection should be easy. These beliefs limit individuals from making conscious choices about their partner. The attitude of knowing about one's partner has been proposed by Van Epp et al. (2008) in awareness and interpersonal choices programs. It refers to important areas for a better understanding of a future partner and includes components such as family background, attitudes and conscientious actions, compatibility, examples of relationships with others, and communication skills (Balford et al, 2016; Van Epp, 2008).

Methods of pre-marriage education are designed somewhat for single individuals. One of the pre-marriage education programs is the Awareness and Interpersonal Choices program. This program is organized into two parts including head and heart awareness. The head awareness part includes family background, attitudes, and conscientious actions, compatibility, examples of other relationships, and communication skills. In this section, individuals become familiar with sources for accessing reliable information that leads to a realistic and deep understanding of a partner. The heart awareness part

includes components of trust, encouragement, commitment, and contact. In this section, participants learn about commitment, attachment, and balanced growth of relationship components. For example, they learn to gain knowledge before trust in a relationship, to gain trust before commitment, and for contact, all components should be developed (Bohem et al, 2017).

Van Epp et al (2008) in a study on single soldiers found that the awareness and interpersonal choice program reduced constraining beliefs about mate selection and improved mate selection and improved the attitude of knowing about one's partner. Bohm (2017) in a study concluded that training in the awareness and interpersonal choice program resulted in a reduction in the components of limiting beliefs about spouse selection. Rajabi et al (2020) in their research concluded that training in awareness and interpersonal choice reduced constraining beliefs about mate selection among female students. Balfour and Stewart (2016) in a study examining the effectiveness of the awareness and interpersonal choice method on improving interpersonal skills and attitudes toward understanding a spouse concluded that this program increased interpersonal skills and improved attitude of knowing about one's partner. Hashemi et al (2023). found in their study that the awareness and interpersonal choice education program improved the girls' attitudes toward marriage. Sobhaninia & Rajabi (2023). found in their study that the awareness and interpersonal choice education program improved premarital relationships, including maintenance strategies and reduced emotional regulation.

Considering the social changes in marriage, including the increase in marriages with cultural differences, greater independence in choosing a partner, and changing individual preferences in marital relationships, recent study aimed to investigate the effectiveness of awareness and interpersonal choice programs on constraining beliefs about mate selection and attitudes to knowing about one's partner of single youths in Ahvaz city.

Method

The current research design was a semi-experimental pre-test-post-test type with a control group and a two-

month follow-up. The statistical community of this research was all single young adults aged 21-30 in the city of Ahvaz city who were selected using the convenient method and based on the entry and exit criteria of the study and the standard deviation 1 score above the mean in the scale of constraining beliefs about mate selection. They were randomly placed in two experimental and control groups and the participants of the experimental group were trained in eight sessions of awareness and interpersonal choices program. The participants of the experimental and control groups were tested after sixty days on the dependent variables.

In a recent study, Rajabi & et al constraining beliefs about the mate selection scale (2018) were used. This scale measures seven constraining beliefs about mate selection, including one and only one, the perfect

partner, the perfect person, complement relation, try harder, love is enough, cohabitation, opposites complement, and ease of effort.

Rajabi et al (2008) reported the alpha coefficients of all scale components to be .60 and the correlation coefficients between the total score of the scale and the factors to be between 0.68 and 0.88.

The attitude to know about one's partner scale made by Van Epp (2008) was used in a recent study. Balford et al (2016) and Van Epp (2008) reported the alpha coefficients of all scale components .60. To obtain the validity of this scale, Lawshe's Content Validity Index was used and obtained 0.82. The reliability of the scale by using Cronbach's alpha coefficient was obtained at 0.92.

Results

Table 1. The results of the multivariate analysis test in training and control groups in the components of constraining beliefs about the mate selection and attitude to knowing one's partner scales.

Variable	Component	Effect	Wilks Lambda	f	df	df error	p	η^2
Constraining beliefs about mate-selection	Cohabitation	Group effect	0.45	20.44	2	37	<0.001	0.52
		group $\times$ time	0.44	22.72	2	37	<0.001	0.55
	The perfect assurance	Group effect	0.28	47.68	2	37	<0.001	0.55
		group $\times$ time	0.24	55.95	2	37	<0.001	0.75
	One and only	Group effect	0.24	56.70	2	37	<0.001	0.75
		group $\times$ time	0.25	55.93	2	37	<0.001	0.75
	opposites complements	Group effect	0.61	11.46	2	37	<0.001	0.37
		group $\times$ time	0.80	4.48	2	37	<0.01	0.19
	Idealim	Group effect	0.24	55.95	2	37	<0.001	0.75
		group $\times$ time	0.49	25.09	2	37	<0.001	0.57
	ease of effort	Group effect	0.60	11.95	2	37	<0.001	0.32
		group $\times$ time	0.61	11.44	2	37	<0.001	0.38
		Group effect	0.26	50.15	2	37	<0.001	0.73
		group $\times$ time	0.19	32.74	2	37	<0.001	0.38
Attitude to knowing one's partne	Family background	Group effect	0.23	59.77	2	37	<0.001	0.76
		group $\times$ time	0.29	44.79	2	37	<0.001	0.70
	attitudes and actions of the conscience	Group effect	0.20	74.21	2	37	<0.001	0.80
		group $\times$ time	0.17	90.40	2	37	<0.001	0.83
	compatibility	Group effect	0.62	11.03	2	37	<0.001	0.37
		group $\times$ time	0.75	13.55	2	37	<0.01	0.42
	Exsamples of other relationship	Group effect	0.47	20.80	2	37	<0.001	0.52
		group $\times$ time	0.26	51.60	2	37	<0.001	0.73

In current study After confirming the assumptions of variance analysis Contains Normality with the Klomogrov-Smirnov Test, Equality Variances with the Levene's Test, Linearity with Matrix Scatter Test,

Outlier data with the Mahalanobis Distance Test, Equality of Covariance Matrices with of Box's Test and Sphericity with of Mauchly's Test, repeated

(mixed) analysis of variance was used to analyze the data.

The results of these tests show that except for a small number of the components of the two dependent

variables, the variance assumptions have been confirmed.

Table 2. The repeated (mixed) analysis of variance in training and control groups in the components of constraining beliefs about the mate selection and Attitude to knowing one's partner scales.

Variable	Component	Effects	sum of squares	df	sum of squares error	F	P	η^2
Constraining beliefs about mate-selection	Cohabitation	Group effect	154.40	1.55	99.41	33.01	<0.001	0.46
		group $\times$ time	175.2	1.55	112.8	37.45	<0.001	0.49
	The perfect assurance	Group effect	1467.2	1.68	896.03	213.84	<0.001	0.85
		group $\times$ time	499.5	2	296.09	72.86	<0.001	0.66
	One and only	Group effect	249.5	1.29	192.6	26.38	<0.001	0.41
		group $\times$ time	288.8	1.29	222.9	30.52	<0.001	0.44
	opposites complements	Group effect	22.86	2	11.43	13.66	<0.001	0.26
		group $\times$ time	8.86	2	4.43	295	<0.007	0.12
	ease of effort Idealim	Group effect	14.31	2	7.15	20.11	<0.001	0.22
		group $\times$ time	17.81	2	8.9	13.95	<0.001	0.26
	family background	Group effect	38.11	2	19.05	34.87	<0.001	0.47
		group $\times$ time	23.01	2	16.05	30.20	<0.001	0.45
Attitude to knowing one's partne	attitudes and actions of the conscience	Group effect	10.64	1.42	7.46	31.71	<0.001	0.45
		group $\times$ time	12.06	1.42	8.84	35.94	<0.001	0.48
	compatibility	Group effect	15.57	1.58	7	38.50	<0.001	0.50
		group $\times$ time	11.07	1.58	7.12	27.39	<0.001	0.41
	examples of other relationships	Group effect	12.63	1.63	7.77	0.47	<0.001	0.55
		group $\times$ time	12.68	1.63	8.25	0.47	<0.001	0.55
	skills in relationships	Group effect	8.75	1.40	6.23	9.23	<0.001	0.19
		group $\times$ time	8.19	1.45	5.91	8.64	<0.002	0.18
		Group effect	5.18	1.57	3.49	11.35	<0.001	0.23
		group $\times$ time	14.27	1.48	9.9	31.28	<0.001	0.45

The results of Tables 1 and 2 was showed, the results of analysis variance confirmed that the premarital education program based on awareness and interpersonal choice of Van Epp (2008) has reduced constraining beliefs about mate selection and attitude to know about one's partner in the group under the

educational intervention compared to the control group ($p < 0.01$).

To study the durability effect of educational interventions, analysis variance with repeated measurements within the subjects was used in the three stages of the educational intervention in the components of constraining beliefs about mate

selection and attitude to know about one's partner. These findings show that the educational intervention of awareness and interpersonal choice program (2008) has reduced the scores of six components of constraining beliefs about mate selection and has improved attitude to know about one's partner from the pre-test to the post-test and from the pre-test to the follow-up. However, there is no significant difference between the post-test and the follow-up in constraining beliefs about mate selection and attitude to know about one's partner. The recent findings indicates the durability of the educational program's effect.

Conclusion

The findings of the recent study showed that the awareness and interpersonal choices education program have reduced constraining beliefs about mate selection and improved attitudes to know about one's partner. The obtained findings were consistent with Van Epp et al (2008), Boehm (2017), Rajab et al (2021), Bradford et al (2016), Hashemi et al (2023), Halt et al(2016), Harris (2017) and Sobhaninia & Rajabi studeis (2023).

In explaining the reduction of constraining beliefs about mate selection, it can be said that in heart awareness section includes components of trust, encouragement, commitment, and contact. In this section, participants are trained in commitment, attachment and the balanced development of the components of communication. For example, they are trained to knowing partner before trusted them, trusting before commitment, and after growing all the components have contact. (Van Epp & et al, 2008).

Also, the awareness and interpersonal choices education programs, helps in reducing idealism and perfect assurance beliefs by emphasizing the importance of acceptance a partner's weaknesses, childhoo attachment styles, family patterns and its impact on the relationships limiting beliefs. In the heart awareness section, this program helps to reduce one and only one and ease of effort beliefs by emphasizing the own responsibility in his growth and

also trying to know the partner for creating a satisfaction marital relationship..

The findings of the recent study showed that the awareness and interpersonal choice program have improved the attitude to know about one's partner. The obtained findings were consistent with Van Epp et al. (2008); Bradford et al. (2016); Stewart (2015). In explaining to improve the attitude to know about one's partner, it can be said that in heart awareness section has been emphasized that people's past relationships, especially relationships with parents, friends, are repeated in future relationships, and on the other hand, communication skills and conscientious attitudes and actions of a person are important predictors of marital satisfaction in the future. (Van Epp et al., 2015).

According to the change in marriage patterns, it is suggested that psychologists and counselings of marriage use this educational method to teach young people and teenagers how to knowing a partner accurately, how to control the level of relationships and avoid in Engaging in early emotional relationships, commitment and having sex before marriage.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is taken from the doctoral dissertation of the second author in the field of counseling in the faculty of Education & Psychology, University of Shahid Chamran University of Ahvaz. In order to maintain the observance of ethical principles in this study, an attempt was made to collect information after obtaining the consent of the participants. Participants were also reassured about the confidentiality of the protection of personal information and the presentation of results without mentioning the names and details of the identity of individuals

Funding: This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the supervisors., senior author, the second were the student of tesis and the third, fourth, & fifth was the advisors.

Conflict of interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the supervisor, the advisors, the adults in the study.

بررسی اثربخشی برنامه پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر روی باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر

غلامرضا رجبی^۱، محمود بهمنی^۲، عباس امان‌اللهی^۳، خالد اصلانی^۴، سیروس عالی‌پور بیرگانی^۵

۱. استاد، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.
۲. دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.
۳. استاد، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.
۴. دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.
۵. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۷

بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۲۵

پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

انتشار برخط: ۱۴۰۴/۰۶/۰۱

کلیدواژه‌ها:

آموزش برنامه پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی، باورهای محدودکننده انتخاب همسر، بهبود نگرش نسبت به شناخت همسر، جوانان مجرد

زمینه: با توجه به تغییرات اجتماعی ازدواج از جمله افزایش ازدواج‌های با تفاوت فرهنگی، استقلال بیشتر در انتخاب همسر، و تغییر تمایلات افراد در روابط زناشویی، آموزش پیش از ازدواج را به عنوان یک رویکرد پیشگیرانه ضروری می‌باشد. افزایش نرخ طلاق، بالا رفتن سن ازدواج نیز در جامعه نگران کننده است.

هدف: این پژوهش با هدف بررسی اثربخشی آموزش برنامه پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر روی باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش به شناخت همسر انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر، نیمه آزمایشی، از نوع پیش‌آزمون، پس‌آزمون با گروه گواه و پیگیری دو ماهه بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه جوانان مجرد ۲۱ تا ۳۰ سال شهر اهواز در سال ۱۴۰۱ بودند و با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و براساس ملاک‌های ورود و خروج ۴۰ شرکت‌کننده انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر رجبی و همکاران (۱۳۹۸) و بهبود نگرش نسبت به شناخت همسر (ون‌آپ و همکاران، ۲۰۱۸) استفاده شد. همچنین از پروتکل ۵ جلسه‌ای آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب‌های بین فردی (ون‌آپ، ۲۰۱۵) برای مداخله استفاده شد. از آزمون‌های تحلیل واریانس یک راهه، با اندازه‌گیری مکرر و نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ برای تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که برنامه آموزش آگاهی و انتخاب بین فردی باعث کاهش باورهای محدودکننده انتخاب همسر و بهبود نگرش نسبت به شناخت همسر ($p < 0/01$) در گروه آزمایش نسبت به گروه گواه شده است. از طرفی نتایج آزمون جفتی بنفرونی نشان داد که نمرات مرحله پیش‌آزمون به پس‌آزمون و پیش‌آزمون تا پیگیری به شکل معناداری متفاوت می‌باشد، اما بین نمرات پس‌آزمون و پیگیری در متغیرهای وابسته تفاوت معناداری دیده نمی‌شود و این یافته اخیر بیانگر پایداری اثر برنامه آموزشی است.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش و تغییر در الگوهای ازدواج، پیشنهاد می‌شود روانشناسان و متخصصان حوزه ازدواج از این برنامه جهت آموزش به جوانان در کاهش باورهای محدودکننده انتخاب همسر، بهبود نگرش نسبت به شناخت دقیق شریک، آگاهی در کنترل روابط عاطفی، تعهد زود هنگام و روابط جنسی قبل از ازدواج استفاده کنند.

استناد: رجبی، غلامرضا؛ بهمنی، محمود؛ امان‌اللهی، عباس؛ اصلانی، خالد؛ و عالی‌پور، سیروس (۱۴۰۴). بررسی اثربخشی برنامه پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر روی باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۰، ۸۳-۱۰۵.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۰، ۱۴۰۴. DOI: [10.52547/JPS.24.150.83](https://doi.org/10.52547/JPS.24.150.83)

مقدمه

در اسلام، خانواده و ازدواج به عنوان مهم‌ترین تامين‌کننده سلامت فردی و اجتماعی یاد شده است. خداوند کریم در آیه ۵۴ سوره نحل می‌فرماید: "و از نشانه‌های او این است که برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید تا در کنار آن‌ها سکونت یابید". پیامبر اسلام (ص) نیز فرمودند: "ازدواج سنت من است، و کسی که از سنت من روی گردان باشد از من نیست" (شبییری، ۱۴۰۲). گزارش پژوهش‌های مختلف علوم اجتماعی نیز نشان می‌دهد که افراد متاهل نسبت به افراد مجرد، کمتر به بیماری‌های روان‌تنی، افسردگی، اضطراب، اعتیاد و شکست‌های شغلی مبتلا می‌شوند (هانتینگتون و همکاران، ۲۰۲۲).

تغییرات مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنولوژی، پدیده‌های مختلف اجتماعی از جمله خانواده و ازدواج را تحت تاثیر قرار داده است که از جمله می‌توان تغییر در الگوی روابط قبل از ازدواج، الگوی همسرگزینی، افزایش ازدواج با تفاوت فرهنگی، تغییر در توقعات زناشویی، افزایش سن ازدواج، افزایش طلاق نام برد. این تغییرات ضرورت سازگاری بیشتر با تغییرات، بهبود الگوهای شناخت از شریک، مهارت مدیریت روابط قبل از ازدواج، تغییر کلیشه‌های جنسیتی در روابط زناشویی، افزایش مهارت‌های ارتباطی را بیش از پیش کرده است (بیرجندی، ۱۴۰۰).

در گذشته ارتباطات افراد با یکدیگر پراکندگی زیادی نداشت و محدود به شهر یا محله‌ی خود بود و این شکل ارتباط نیز، ازدواج‌ها را به درون فرهنگی محدود کرده بود. با گسترش تعاملات و رشد تکنولوژی ازدواج‌ها از محدوده درون فرهنگی خارج شده و ازدواج‌های غیرخویشاوندی و بدون اشتراک فرهنگی افزایش داشته است (شهانواز و اعظم آزاد، ۱۳۹۸). به همین دلیل در الگوی قدیمی انتخاب همسر نیاز به شناخت کمتری بین دو نفر مطرح بود، ولی امروزه به دلیل عدم ارتباط و تفاوت‌های فرهنگی بین دو شریک، بدست آوردن شناخت دقیق‌تر، آگاهی از تمایلات، باورهای فردی، علائق و سبک‌های رفتار شریک انتخاب شده را، برای شروع کردن یک رابطه مؤثر و اطمینان‌بخش، ضروری گردانیده است. (موسوی، ۱۴۰۰).

روابط دختر و پسر در قبل ازدواج نیز در جامعه امروز تغییرات چشم‌گیری داشته است. در گذشته دو جنس قبل از ازدواج مراودات خیلی کمی داشتند و ارتباطات آن‌ها به جلسه خواستگاری محدود و گسترش آن نیز منوط به

برقراری عقد بود. اما امروزه با توجه به ایجاد فرصت تعاملات بیشتر دو جنس از محیط‌های آموزش و شغلی، نیازمند کنترل بیشتر و آگاهانه این روابط می‌باشد. این آزادی بیشتر ضمن مؤثر بودن در شناخت بهتر دو شریک، می‌تواند به آسیب‌های جدی مختلف روانی، عاطفی، مالی و حتی جنسی بین زوجین منجر شود. از طرفی با بالا رفتن تعلقات عاطفی و جنسی دو فرد به یکدیگر قبل از ازدواج، ممکن است افراد به ازدواج غیرآگاهانه و زودهنگام دست زنند (رحمانی‌پور، ۱۴۰۳).

توقعات افراد نسبت به ازدواج نیز تغییرات چشمگیری داشته است. امروزه افراد با توقعات بیشتری از ازدواج و تشکیل خانواده روی می‌آورند. اهمیت تامین نیازها، روابط عاطفی پررنگ تر و صمیمیت زناشویی، برابری بیشتر بین زن و شوهر، تقسیم عادلانه‌تر مسئولیت‌ها، با توجه به تغییر در سطح تحصیلات و درآمد و افزایش قدرت خصوصاً در بین زنان از جمله این تغییرات می‌باشد. این تغییرات نیز ضرورت آمادگی‌های قبل از ازدواج جهت آگاهی لازم برای رسیدن به رضایت مطلوب در زندگی زناشویی آتی دو چندان می‌کند (خلیلی، ۱۴۰۰؛ بگی، ۱۴۰۰).

یکی از معضلات دیگر جوامع امروزی بالا رفتن سن ازدواج می‌باشد. که این آمار از میانگین سنی ۲۳ سال در سال ۱۳۷۰، به ۳۱ سال، در سال ۱۴۰۲ افزایش داشته است (سازمان ثبت احوال، ۱۴۰۲). عدم ازدواج افراد در سن مناسب در جامعه فعلی باعث بروز آسیب‌های مختلف اجتماعی چون: روابط ناآگاهانه قبل از ازدواج، اعتیاد، بیماری‌های چون ایدز و حاملگی ناخواسته شده است. از طرفی افزایش سن ازدواج منجر به مشکلات ناباروری ثانویه شده است. ناباروری ثانویه به این معناست که زوجین قبلاً بارور بوده‌اند؛ اما به دلیل مختلفی از جمله افزایش سن و تغذیه و تغییرات سبک زندگی در گذر زمان قدرت باروری خود را از دست داده‌اند. طبق آمار وزارت بهداشت، ناباروری ثانویه از ۵ درصد در سال ۱۳۷۰ به ۲۰ درصد در سال ۱۴۰۱ افزایش داشته است (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۱؛ برومندنیا و همکاران، ۲۰۲۲).

یکی دیگر از معضلات جامعه، افزایش نرخ طلاق می‌باشد. طبق آخرین آمارهای رسمی بر اساس آخرین آمارهای رسمی ازدواج و طلاق در سال ۱۴۰۳، ۱۰۳۸۵۳ ازدواج و ۴۶۰۰۴ طلاق ثبت شده است و این آمار به نسبت مشابه سال ۱۳۹۵ که با تعداد ۱۹۵۸۸۹ ازدواج و ۴۸۳۲۵ طلاق، نشان از افزایش چشمگیر پدیده طلاق دارد و نسبت آن در سال ۱۴۰۲ به‌ازای هر دو

ازدواج یک طلاق بوده است (سازمان ثبت و احوال کشور، ۱۴۰۳؛ ۱۴۰۲). با توجه به پیامدهای نامطلوب طلاق بر روی فرزندان، زوجین و آسیب‌های اجتماعی آن، پیشگیری از طلاق به حوزه مهم مطالعه در علوم انسانی و سیاست‌گذاری تبدیل شده است.

یکی از برهه‌های مهم و تاثیرگذار، برای پیشگیری از وقوع طلاق دوره پیش از ازدواج می‌باشد. روانشناسان و متخصصان حوزه ازدواج بر این اعتقاد هستند نگرش‌ها، باورها و الگوهای رفتاری افراد در این دوره مهمترین نقش را می‌تواند در پیش‌بینی روابط آتی زناشویی فرد ایفا کند (اسکندری نژاد و فتحی آشتیانی، ۱۴۰۰). در پژوهش‌ها، متغیرهای پیش از ازدواج مهمی از جمله ترس از ازدواج، باورهای ایده‌آل‌گرایانه، الگوهای ارتباطی، انتظار از ازدواج، ملاک‌های پیش از ازدواج، سبک‌های دلبستگی و حل مساله و ... نام برده شده است (بهادر مطلق و همکاران، ۱۴۰۳). از متغیرهای مهم دیگر تاثیرگذار پیش از ازدواج را می‌توان باورهای محدودکننده^۱ در انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر^۲ را نام برد (استنلی و همکاران، ۲۰۰۶؛ رضایی و همکاران، ۱۴۰۱). این متغیرها نقش مهمی در شروع و تداوم رابطه دارند.

باورهای محدودکننده انتخاب همسر توسط کوب و همکاران (۲۰۰۴) معرفی شد و شامل مؤلفه‌های: شریک آینده من باید کامل باشد^۳، خودم برای ازدواج باید شخص کاملی^۴ باشم، با تلاش بیش‌تر^۵ می‌توان هرگونه رابطه‌ای را رضایت بخش کرد، عشق تنها برای ازدواج کافی است^۶، هم‌خوابی^۷ می‌تواند روابط آینده زوجین را بهبود ببخشد، متضادها همدیگر را کامل می‌کنند^۸ و برای ازدواج موفق، همسر من باید متفاوت با من باشد، انتخاب باید آسان باشد^۹ و یکی و تنها یکی^{۱۰} برای ازدواج موفق با من آفریده شده است، می‌باشد (کوب و همکاران، ۲۰۰۴). این باورهای محدودکننده می‌تواند: (۱) افراد را برای انتخاب فرد خاص برای ازدواج محدود کند و یا افراد را جهت پیدا کردن شریک منفعل کند، (۲) تمایل به

ازدواج را به دلیل باورهای ایده‌آل‌گرایانه محدود کند، (۳) تلاش فرد برای تداوم یک رابطه مؤثر در زندگی آینده را محدود کند، (۴) باعث آسیب‌های روانی و جسمی به شریک شود (کوب و همکاران، ۲۰۰۴).

یکی از متغیرهای دیگر مهم پیش از ازدواج که با توجه به تغییرات اجتماعی به وجود آمده در پدیده ازدواج برای شروع و تداوم یک رابطه رضایت‌بخش ضروری می‌باشد، نگرش نسبت به شناخت همسر است. نگرش نسبت به شناخت همسر توسط ون‌اپ و همکاران (۲۰۰۸) در جریان برنامه آموزش آگاهی و انتخاب‌های بین فردی^{۱۱} مورد استفاده قرار گرفته است و شامل روش‌های بدست آوردن شناخت موثق از باورهای و خصوصیات شریک آینده می‌باشد. این شناخت از طریق بررسی مؤلفه‌های مهم زمینه خانوادگی^{۱۲}، نگرش‌ها و اعمال وجدانی^{۱۳}، سازگاری بالقوه^{۱۴}، مثال‌هایی از ارتباط با دیگران^{۱۵} و مهارت‌های ارتباطی^{۱۶} بدست می‌آید (وان‌اپ، ۲۰۰۶؛ برادفورد و همکاران، ۲۰۱۶). زمینه خانوادگی شامل شناخت نحوه کنترل هیجانات در خانواده، ابراز وجود، صمیمیت و نوع تعامل افراد با یکدیگر پیش‌بینی کننده قوی از کیفیت روابط زناشویی آینده فرد می‌باشد. تحقیقات مختلف نیز نشان می‌دهد داشتن وجدان با ازدواج سالم‌تر و شادتر ارتباط دارد و درک نحوه به کارگیری وجدان شخصی در روابط نزدیک مهم است. شیوه‌ای که افراد با دیگران از جمله دوستان، همکاران و شرکای عاشقانه گذشته رفتار می‌کنند، و مهارت‌های ارتباطی به کار گرفته در این روابط واقعی می‌تواند چگونگی کیفیت ارتباط فرد در آینده را نشان می‌دهد (وان‌اپ، ۲۰۱۵).

برنامه‌های آموزش پیش از ازدواج مختلفی برای افراد مجرد طراحی شده است که از جمله می‌توان به برنامه هنر عشق‌ورزیدن^{۱۷}، برای گروه سنی ۱۲ به بالا (ال‌ن وود، ۱۹۹۸، به نقل از اولسون - سیگ، ۲۰۰۴)؛ برنامه ساختن رابطه^{۱۸} (اولسون - سیگ، ۲۰۰۴) برای نوجوانان در رشد مهارت‌های شخصی؛ برنامه تمرین‌های عملی غنی‌سازی مهارت‌های ارتباطی نوجوانان

1. constraining biliefs about mate-selection
2. attitude to knowing one's partner
3. the perfect assurance
4. love is enough
5. try harder
6. love is enough
7. cohabitation
8. opposites complement
9. choosing should be easy

10. one and only
11. Awareness and interpersonal choice program(PICK)
12. family background
13. attitudes and actions of the conscience
14. compatibility
15. examples of other relationships
16. skills in relationships
17. The Art of loving well
18. Building Relationships

(گوردون، ۲۰۰۲، به نقل از اولسون - سیگ، ۲۰۰۴)؛ برنامه ارتباط آگاهانه^۱ (آدلر - بیدرو همکاران، ۲۰۰۷) برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی (وان اپ، ۲۰۰۶) اشاره کرد.

یکی از برنامه‌های آموزش پیش از ازدواج، برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی است که براساس مدل دل‌بستگی ارتباطی و برای بررسی روابط نزدیک توسعه یافته است. مدل دل‌بستگی ارتباطی شامل پنج پیوند پویای شناخت، اعتماد، دلگرمی، تعهد و تماس می‌باشد. ترکیبی از این پنج پیوند، تصویری از احساس کلی در یک رابطه و اطلاعات معنی‌داری در مورد احساس عشق، دل‌بستگی و نزدیکی در رابطه فراهم می‌کند. این برنامه در دو بخش دانش عقلی^۲ و دانش قلبی^۳ سازماندهی شده است. بخش دانش عقلی شامل زمینه خانوادگی، نگرش‌ها و اعمال وجدانی، سازگاری، مثال‌هایی از روابط دیگر و مهارت‌های ارتباطی مشخص می‌شود. در این بخش فرد با منابع دستیابی به اطلاعات موثق در مرحله‌ی آشنایی که منجر به شناخت دقیق و عمیق از شریک می‌شود آشنا می‌شوند (وان اپ، ۲۰۱۵). بخش دانش قلبی، شامل روش‌های افزایش اعتماد، دلگرمی، تعهد و تماس، ارتباط عاطفی است و در آن شرکت‌کننده‌ها نحوه گسترش بالندگی، تعهد، دل‌بستگی، نحوه تعادل این عوامل و تقویت مرزها در یک رابطه را آموزش می‌بینند (برادفورد و همکاران، ۲۰۱۶).

در یک ارتباط، شناخت، اعتماد، دلگرمی، تعهد و تماس به صورت هماهنگ رشد می‌کنند. به این معنی که با رشد یک مؤلفه، بدون رشد متوازن بقیه مؤلفه‌ها، این رابطه را نمی‌توان رابطه سازنده‌ای خواند. برای مثال، در شرایط ایده آل، سطح اعتماد شرکا نباید قبل از شناخت و آگاهی دقیق از خصوصیات یکدیگر شود. شرکا نباید قبل از اعتماد به یکدیگر، دلگرم شوند و مهم‌تر از همه، شرکا نباید قبل از صرف زمان و رشد مناسب زمینه‌های شناخت، اعتماد، دلگرمی، تعهد، بیش از حد تماس یا زمینه جنسی را گسترش دهند (وان اپ و همکاران، ۲۰۰۸).

پژوهش‌های مختلف اثربخشی برنامه آگاهی و انتخاب فردی بر متغیرهای پیش از ازدواج را مورد بررسی قرار داده‌اند.

وان اپ و همکاران (۲۰۰۸) با مطالعه‌ای با موضوع اثربخشی برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر باورهای محدودکننده و نگرش نسبت به انتخاب

همسر در بین سربازان مجرد به این نتیجه دست یافتند که افراد شرکت‌کننده در این برنامه باورهای محدودکننده کمتر و نگرش‌های بهتری نسبت به شناخت همسر نشان داده‌اند.

بوهم (۲۰۱۷) در پژوهشی با بررسی تأثیر آموزش برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر نگرش به عشق کورکورانه (یکی از مؤلفه‌های مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر) به این نتیجه دست یافتند که این برنامه نگرش به عشق کورکورانه را کاهش داده است.

هالت و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی بر روی جوانان مجرد به نشان دادند که برنامه آموزش برنامه آمادگی پیش از ازدواج مبتنی بر دیدگاه آگاهی و انتخاب بین فردی در کاهش مؤلفه‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر مؤثر بوده است.

هاریس (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی تأثیر آموزش برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر سلامت روابط بین فردی در بین دانش‌آموزان دبیرستانی به این نتیجه دست یافت که این برنامه باعث کمک به دانش‌آموزان برای دوری از روابط خطرناک شده و به شروع ادامه و رفتارهای سالم در روابط کمک می‌کند.

بلوچ‌زاده و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی باعث کاهش باورهای ناکارآمد پیش از ازدواج شده است.

عظیمی خویی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که برنامه آموزش پیش از ازدواج به شیوه برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی باعث بهبود باورهای ارتباطی و نگرش بهتر به ازدواج شده است. رجبی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که برنامه آموزش پیش از ازدواج به شیوه برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی (PICK) باعث کاهش انتظارات ایده‌آل‌گرایانه زناشویی دانشجویان مجرد شده است.

رجبی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود با موضوع بررسی اثربخشی برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی در کاهش مؤلفه‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر بین دانش‌آموزان دختر نشان دادند که این برنامه باعث کاهش باورهای محدودکننده انتخاب

³. Heart

¹. Smart Relationship

². Head

(ب) ابزار

مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر (CBMS): مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر توسط لارسون در سال ۱۹۹۲ ساخته شده است. این پرسشنامه ۲۰ سوال دارد و ۵ باور محدودکننده از جمله یک و فقط یکی، هم‌خوابی، اطمینان کامل، متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند، آرمان‌گرایی و آسان‌گرایی را می‌سنجد. ماده‌های این مقیاس در یک طیف لیکرتی ۵ درجه‌ای کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵ رتبه‌بندی می‌شوند، و پاسخ به این ماده‌ها بیانگر نگرش و باورهای شرکت‌کنندگان نسبت به انتخاب همسر است. نمره بالاتر بیانگر نگرش‌های محدودکننده‌تر نسبت انتخاب همسر در افراد است. حداقل و حداکثر نمره این مقیاس عدد ۲۰ تا ۱۰۰ می‌باشد. کوب و همکاران (۲۰۰۳) ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس را ۰/۸۸ و برای هفت عامل از ۰/۶۴ تا ۰/۹۸ به دست آوردند و ضرایب پایایی بازآزمایی برای کل نمونه را ۰/۹۰ و برای هفت خرده مقیاس از ۰/۵۹ تا ۰/۹۲ بدست آوردند.

در این پژوهش از مقیاس هنجار شده باورهای محدودکننده انتخاب همسر رجبی و همکاران (۱۳۸۸) استفاده شده است. رجبی و همکاران (۱۳۸۸) و استوار و همکاران (۱۳۹۹) نیز ضرایب آلفای کل مقیاس را بالاتر از ۰/۶۰ و ضرایب همبستگی بین نمره‌ی کل مقیاس و عامل‌ها را بین ۰/۶۸ تا ۰/۸۸ گزارش داده‌اند. در این پژوهش نیز پایایی ابزار به روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۸ به دست آمده است.

پرسشنامه نگرش نسبت به شناخت همسر (AKNP): پرسشنامه نگرش نسبت به شناخت همسر یک مقیاس ۲۸ ماده‌ای است که توسط ون‌اپ و همکاران (۲۰۰۸) تهیه شده است و مقدار اهمیت‌ی که شرکت‌کنندگان به هر یک از حوزه‌ها در شناخت بهتر همسر و شریک آینده می‌دهند را می‌سنجد. این مقیاس دارای خرده مقیاس‌های، سابقه خانوادگی، نگرش‌ها و اعمال وجدانی، سازگاری، نمونه‌هایی از دیگر روابط و مهارت‌های ارتباطی در روابط است. ماده‌های این مقیاس در یک طیف ۱۰ رتبه‌ای (کاملاً بی‌اهمیت = ۱ تا کاملاً با اهمیت = ۱۰) درجه‌بندی شده است. نمرات هر مؤلفه نیز با استفاده از میانگین نمرات (مجموع نمرات تقسیم بر تعداد سوالات در هر مؤلفه) بدست می‌آید. حداقل و حداکثر نمره این مقیاس عدد ۵ تا ۵۰

همسر شده است. هاشمی و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که آموزش پیش از مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی باعث بهبود نگرش نسبت به شناخت همسر شده است.

سبحانی‌نیا و رجبی (۱۴۰۲) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی باعث بهبود راهبردهای نگهداری رابطه و ساماندهی هیجانی به عنوان مهارت‌های ارتباطی شده است. استورات (۲۰۱۵) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی باعث بهبود نگرش نسبت به شناخت همسر شده است.

بالفورد و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی خود خود به این نتیجه دست یافتند که برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی باعث بهبود مهارت‌های بین فردی و شناخت همسر شده است.

با توجه به تغییرات اجتماعی و اقتصادی پدیده ازدواج، تغییر الگوهای همسرگزینی، افزایش نرخ طلاق، بالا رفتن سن ازدواج و ضرورت ایجاد آمادگی و سازگاری لازم قبل از ازدواج، تمرکز این پژوهش، بررسی این سؤال بود که آیا آموزش برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی بر روی باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر در بین جوانان مجرد شهر اهواز مؤثر است؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر یک پژوهش نیمه‌آزمایشی از نوع پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری دو ماهه با گروه گواه است. جامعه این پژوهش شامل کلیه جوانان مجرد ۲۱ تا ۳۰ ساله شهر اهواز در سال ۱۴۰۱ بود که ۴۰ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس از میان متقاضیان شرکت در کارگاه ازدواج مبتنی بر برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی انتخاب شدند. نمونه این پژوهش براساس نمره یک انحراف معیار پایین‌تر از میانگین در پرسش‌نامه باورهای محدودکننده انتخاب همسر (رجبی و همکاران، ۱۳۸۸)، مصاحبه اولیه، ملاک‌های ورود از جمله: تمایل به حضور در هشت جلسه آموزشی، نداشتن سابقه نامزدی و عقد، داشتن تحصیلات دیپلم به بالا و ملاک‌های خروج از جمله: غیبت بیش از دو جلسه و ازدواج فرد در طول جلسات انتخاب شدند.

می‌باشد و نمره بالاتر بیانگر نگرش بهتر نسبت به شناخت همسر در افراد است.

ون‌آپ و همکاران (۲۰۰۸) ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۸۲ و در خرده مقیاس‌های سابقه خانوادگی ۰/۸۵، نگرش‌ها و اعمال وجدانی ۰/۸۶، سازگاری ۰/۸۰، روابط قبلی ۰/۹۰ و مهارت‌های ارتباطی ۰/۹۰ گزارش داده‌اند. برای بدست آوردن روایی این پرسشنامه با استفاده از اظهار نظر ۲۰ نفر از صاحب‌نظران و روایی محتوا لاوشه^۱ با مقیاس لیکرت سه درجه‌ای (گویه ضروری است، گویه مفید ولی ضروری نیست و گویه ضروری

نیست)، مقدار نسبت روایی محتوایی (CVR) ۰/۸۴ بدست آمده است که روایی مناسبی می‌باشد. در این پژوهش نیز پایایی ابزار به روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۲ و در خرده مقیاس‌های سابقه خانوادگی ۰/۸۶، نگرش‌ها و اعمال وجدانی ۰/۸۸، سازگاری ۰/۹۲، روابط قبلی ۰/۹۰ و مهارت‌های ارتباطی ۰/۹۳ بدست آمده است. خلاصه جلسات برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین‌فردی ون‌آپ (۲۰۱۵) در جدول ۱ شرح داده شده است. این برنامه توسط عباسی و همکاران (۱۴۰۰) رواسبی شده است.

جدول ۱. شرح جلسه‌های برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب‌های بین‌فردی (ون‌آپ، ۲۰۱۵)

عنوان جلسه	دستورالعمل جلسه	تکالیف
جلسه اول	آشنایی با برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین‌فردی	از ۵ نفر از شرکت‌کنندگان خواسته شد با دو نفر از افرادی که ازدواج یا طلاق را تجربه کرده‌اند در خصوص اهمیت مشورت و آموزش پیش از ازدواج به بحث بنشینند. و گزارش آن در جلسه بعد ارائه دهند.
جلسه دوم	آموزش کسب دانش عقلی از طریق درک سازگاری و تناسب	از ۵ نفر از شرکت‌کنندگان خواسته شد با دو نفر از افرادی که ازدواج یا طلاق را تجربه کرده‌اند در خصوص جاذبه اول ارتباط، شباهت‌ها و تفاوت‌های اولیه و نقش آن در طول رابطه رابطه به بحث بنشینند و گزارش آن در جلسه بعد ارائه دهند.
جلسه سوم	آموزش کسب دانش عقلی از طریق مهارت‌های ارتباطی شریک	از افراد خواسته شد در ارتباط با دوستان خود از تکنیک بررسی مصداق‌ها، و شواهد و بررسی همخوانی ارتباط کلامی و غیر کلامی ۳ مورد یادداشت و در جلسه بعد ارائه دهند.
جلسه چهارم	آموزش کسب دانش عقلی از طریق الگوهای ارتباطی با دیگران	از افراد خواسته شد ویژگی‌های مثبت و منفی افراد خانواده و یا دوستان خود را در گذشته با رفتار آنها در زندگی زناشویی مقایسه کنند و نتایج آن را مکتوب در جلسه بعد ارائه دهند. همچنین در صورت امکان از چند فرد متاهل تکرار الگوهای رفتاری افراد از گذشته تا تعاملات زناشویی را به گفتگو بنشینند.
جلسه پنجم	آموزش کسب دانش عقلی از طریق زمینه خانوادگی و الگوهای وجدانی	اجرای تمرین «نیش قبر الهام بخش»، انتخاب آگاهانه نقش‌ها، اجرای تمرین «گردش در موزه آسیب‌ها»، طبق کار برگ‌های (۱۱ و ۱۲). از شرکت‌کنندگان خواسته شد تمرین آیین‌ها، تمرین نقش‌ها، تمرین اهداف و تمرین نمادها را به عنوان تکالیف خانگی مجدداً انجام دهند.
جلسه ششم	آموزش کسب دانش قلبی از طریق آگاهی از مؤلفه اعتماد	تمرین گفتگو توسط ۵ نفر از اعضا با چند فرد که طلاق را تجربه کرده‌اند در خصوص اولویت شناخت بر اعتماد و علل درگیر شدن در رابطه قبل از بدست آوردن شناخت و گزارش در جلسه برای شرکت‌کنندگان.
	در این جلسه ضمن آشنایی اعضا با نحوه برگزاری جلسات و قوانین دوره به مبانی نظری از جمله مدل دل‌بستگی ارتباطی، برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین‌فردی و اهمیت آموزش پیش از ازدواج پرداخته شد.	
	در این جلسه اعضای گروه با مفهوم سازگاری و ابعاد آن شامل شیمی متقابل (جاذبه متقابل) مکملیت (بررسی تفاوت‌های مهم) و مقایسه‌پذیری آشنا شدند و در خصوص اهمیت سازگاری در شروع و تداوم یک رابطه سازنده بحث شد. در خصوص مهارت‌های گفتگو نیز صحبت شد.	
	این جلسه در خصوص روش‌های کسب شناخت موثق از شریک از جمله اهمیت مهارت‌های ارتباطی سالم و ابعاد آن، تشخیص فریب در ارائه خود، ارتباط ناهمخوان، باز بودن و خود افشایی بحث شد	
	در این جلسه ضمن اهمیت شناخت نحوه الگوهای ارتباطی در روابط مهم افراد از جمله با افراد خانواده و دوستان سابق و تکرار این الگوها در روابط زناشویی آینده فرد، در خصوص نحوه آشنایی موثق با الگوهای ارتباطی شریک بحث شد.	
	در این جلسه اعضا از الگوهای خانوادگی و اثر آن بر رفتار زناشویی فرد از جمله نحوه کنترل هیجانات و ابراز عواطف در خانواده، شناخت نقاط قوت و ضعف خانوادگی تاثیرگذار در رفتار شریک و نحوه شناخت و درک رفتارهای شریک، تغییر این الگوها بحث شد. در خصوص الگوهای وجدان و شناخت آن در شریک نیز پیش کسب شد.	
	این جلسه با بحث در مورد اعتماد و نحوه ایجاد و تقویت آن در شروع ارتباط، اولویت داشتن شناخت بر اعتماد و خطرات اعتماد بدون شناخت بحث و گفتگو شد.	

1. Lawshe

عنوان جلسه	دستورالعمل جلسه	تکالیف
جلسه هفتم	در این جلسه در مورد تعهد و چگونگی آزمون متعهد بودن شریک آینده، خطرهای ناشی از تعهد بیش از اندازه، اثرات عاطفی و فیزیکی جاذبه جنسی قبل از ازدواج بحث شد. بر اهمیت رشد هماهنگی چهار مؤلفه اعتماد، دلگرمی، تعهد و تماس با مؤلفه شناخت (دانش عقلی) تاکید شد.	از افراد خواسته شد در خصوص روش‌ها و تکنیک‌های کنترل روابط جنسی ازدواج و اهمیت آن با استفاده از تکنیک بارش فکری، جستجو در اینترنت و یا مصاحبه با افراد متاهل یک خلاصه مقاله در جلسه بعد ارائه دهند.
جلسه هشتم	ضمن مرور مفاهیم جلسات قبل و اهمیت آن در ازدواج، نقشه راه خلاصه‌ای در اختیار اعضا قرار گرفت تا در آینده بتوانند به سهولت از آن انتخاب شریک بهره ببرند. در پایان جلسات از اعضا پس‌آزمون به عمل آمد.	اجرای پس‌آزمون و اختتام جلسات

ج) روش اجرا

در این پژوهش، ابتدا طی یک نامه از طرف دفتر ارتباط با صنعت دانشگاه شهید چمران اهواز به اداره کل ورزش جوانان شهر اهواز مراجعه شد و سپس ضمن ارائه توضیحات لازم و نحوه انجام کار، اطلاعیه فراخوان کارگاه آموزش ازدواج آگاهانه به‌منظور انتخاب و اطلاع رسانی به جوانان تحت نظارت در انجمن‌های ورزشی و فرهنگی و سازمان‌های مردم‌نهاد مرتبط با حوزه جوانان ارائه شد. سپس، از میان متقاضیان شرکت در کارگاه ازدواج آگاهانه بعد از یک مصاحبه اولیه و بر اساس ملاک‌های ورود و خروج و براساس نمره برش یک انحراف معیار پایین‌تر از میانگین در پرسش‌نامه باورهای محدودکننده انتخاب همسر، جوانانی که شرایط شرکت در کارگاه را داشتند، در نمونه قرار گرفتند. سپس ۲۰ شرکت‌کننده به‌صورت تصادفی به گروه آزمایش و ۲۰ شرکت‌کننده به گروه گواه گمارده شدند و شرکت‌کننده‌های گروه آزمایش هشت جلسه آموزش قبل از ازدواج به شیوه برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی و ان اپ دریافت کردند. بعد از پایان جلسات مداخله، پس از آزمون اجرا شد و ۶۰ روز بعد، آزمون پیگیری از شرکت‌کننده‌های گروه آزمایش و گواه در متغیرهای وابسته آزمون پیگیری به عمل آمد. شرکت‌کنندگان گروه گواه نیز بعد از پایان آزمون پیگیری فقط در یک جلسه درخصوص ازدواج و معیارهای انتخاب همسر برای آن‌ها صحبت شد.

هم‌چنین انتخاب نمونه بر اساس ملاحظات اخلاقی پژوهش از جمله محرمانه ماندن اطلاعات، تمایل به شرکت در هر جلسه و احترام به حقوق انسانی شرکت‌کننده‌ها رعایت شده است. برای تحلیل داده‌ها نیز از آزمون واریانس یک راهه، واریانس با اندازه‌گیری مکرر و نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی آزمودنی‌های پژوهش در متغیرهای جنسیت، تحصیلات و سن به این ترتیب بود که در گروه گواه ۱۵ نفر دختر و ۵ نفر پسر و در گروه آزمایش ۱۶ نفر دختر و ۴ نفر پسر بودند. به لحاظ تحصیلات نیز در گروه گواه ۶ نفر دیپلم، ۸ نفر لیسانس و ۵ نفر فوق لیسانس و ۱ نفر دکتری و در گروه آزمایش نیز ۷ نفر دیپلم، ۹ نفر لیسانس و ۴ نفر فوق لیسانس نفر بودند. از نظر سنی نیز میانگین سنی گروه گواه ۲۵/۶ و گروه آزمایش ۲۶/۲ بوده است. شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد آزمودنی‌های پژوهش در متغیرهای باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر به تفکیک دو گروه آزمایش و گواه در جدول ۲ ارائه شده است.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود میانگین نمرات در گروه‌های آزمایش نسبت به گروه گواه در مرحله پس‌آزمون و پیگیری نسبت به مرحله پیش‌آزمون در مؤلفه‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر کاهش و در مؤلفه‌های نگرش به انتخاب همسر افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار مؤلفه‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر در گروه آموزش آگاهی و انتخاب بین فردی و گروه گواه

مقیاس‌ها	مؤلفه‌ها	مرحله گروه‌ها	پیش‌آزمون		پس‌آزمون		پیگیری	
			میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
باورهای محدودکننده انتخاب همسر	هم‌خوابی	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۱۵/۷۵	۳/۰۴	۱۱/۰۵	۱/۱۴	۱۰/۳۵	۱/۱۸
		گواه	۱۵/۵۵	۲/۸۳	۱۵/۶۵	۲/۵۸	۱۵/۷۵	۳/۰۴
	اطمینان کامل	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۱۵/۴۵	۲/۰۶	۱۰/۸۰	۲/۱۴	۱۰/۵۰	۲/۳۲
		گواه	۱۵/۳۵	۱/۸۹	۱۵/۶۰	۱/۳۵	۱۵/۴۵	۲/۰۶
	یکی تنها یکی	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۶/۹۰	۱/۴۱	۴/۱۵	۱/۰۳	۴/۲۴	۱/۱۱
		گواه	۷/۰۵	۱/۲۳	۷/۲۰	۱/۲۳	۶/۷۵	۱/۴۸
	متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۱۳/۱۰	۱/۹۷	۱۱/۹۵	۱/۶۶	۱۱/۴۰	۱/۷۲
		گواه	۱۳/۳۰	۱/۷۷	۱۳/۲۵	۱/۲۹	۱۳/۱۰	۱/۹۷
	آرمان‌گرایی	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۷/۲۰	۰/۹۵	۴/۷۵	۱/۰۶	۵/۱۵	۱/۳۲
		گواه	۷	۰/۸۵	۶/۷۵	۰/۸۵	۷/۲۰	۰/۹۵
نگرش نسبت به شناخت همسر	آسان تلاش	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۱۰/۱۰	۱/۹۴	۸/۶۰	۱/۲۷	۸/۶۵	۱/۶۳
		گواه	۱۰/۳۰	۱/۵۹	۱۰/۶۵	۱/۷۲	۱۰/۱۰	۱/۹۴
	سابقه خانوادگی	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۶/۰۹	۱/۲۰	۷/۳۳	۱/۰۸	۷/۴۴	۱/۰۷
		گواه	۶/۰۵	۱/۰۴	۵/۹۳	۱/۲۵	۶/۰۷	۱/۳۹
	نگرش‌ها و اعمال وجدانی	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۶/۰۱	۱/۲۵	۷/۳۵	۱/۲۶	۷/۴۸	۱/۱۷
		گواه	۵/۹۶	۱/۰۴	۶/۰۵	۱/۵۰	۶/۱۰	۱/۵۰
	سازگاری	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۶/۲۱	۱/۱۱	۷/۵۵	۰/۹۹	۷/۵۸	۱
		گواه	۶/۱۹	۰/۹۵	۶/۱۱	۱/۲۹	۶/۲۱	۱/۲۹
	نمونه‌هایی از دیگر روابط	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۶/۲۱	۱/۲۸	۷/۲۶	۱/۶۵	۷/۴۰	۱/۶۰
		گواه	۶/۱۰	۲/۰۷	۶/۰۵	۱/۹۴	۶/۱۶	۱/۹۹
	مهارت‌های ارتباطی	آموزش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی	۷/۲۷	۱/۲۷	۸/۴۵	۱/۰۳	۸/۴۵	۰/۸۶
		گواه	۷/۱۹	۱/۲۳	۶/۹۳	۱/۵۴	۶/۸۶	۱/۴۹

اما در گروه گواه نمرات در هر سه دوره تفاوت چندانی با هم ندارند. به منظور تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر استفاده شد. لذا ابتدا مفروضه‌های زیربنایی این آزمون مورد بررسی قرار گرفت. نتایج بررسی نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون شاپیرو ویلک نشان داد که تعدادی از مؤلفه‌ها از جمله: اطمینان کامل ($p=0/05$, $Z=0/90$)، آرمان‌گرایی ($p=0/007$, $Z=0/75$) و متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند ($p=0/002$, $Z=0/88$) در مرحله پیش‌آزمون گروه گواه؛ آرمان‌گرایی در مرحله پس‌آزمون گروه گواه ($p=0/01$, $Z=0/87$) و آزمایش ($p=0/01$, $Z=0/72$)؛ اطمینان کامل ($p=0/02$, $Z=0/81$)، آرمان‌گرایی ($p=0/02$, $Z=0/87$)؛ در مرحله پیگیری گروه گواه داده‌ها از توزیع نرمال پیروی نمی‌کنند. در دیگر مؤلفه‌های متغیر باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر نیز در تمام مؤلفه‌ها، مراحل و گروه‌ها نتایج

آزمون آزمون شاپیرو ویلک ($p>0/05$) نشان داد که داده‌ها توزیع نرمال پیروی می‌کنند. البته باید تذکر داد با توجه به برابری گروه‌ها، فرض نرمال بودن در تحلیل واریانس تقریباً بی‌اهمیت است و خطای نوع اول در بیشتر موارد تقریباً در اکثر موارد در حدی است که آزمایشگر مشخص کرده؛ یعنی a (آلفا) باقی می‌ماند. نتایج بررسی همگنی واریانس با استفاده از آزمون همگنی واریانس لون نشان می‌دهد فرض برابری واریانس‌ها در مؤلفه‌ی هم‌خوابی مرحله پس‌آزمون ($p=0/001$, $F=10/16$) و پیگیری ($p=0/001$, $F=21/42$)، اطمینان کامل در مرحله پیگیری ($p=0/001$, $F=3/38$)، و مهارت‌های ارتباطی در مرحله پس‌آزمون ($p=0/001$, $F=3/38$) و پیگیری ($p=0/001$, $F=6/75$) تأیید نمی‌شود که با توجه به برابری گروه‌ها تخطی از این فرض بلااشکال می‌باشد ولی در مؤلفه‌های دیگر دو متغیر وابسته برابری واریانس وجود دارد.

متغیرها مشاهده نشد که نشان از عدم وجود داده‌های پرت در متغیرهای وابسته می‌باشد. بررسی نتایج آزمون برابری ماتریس‌های کوواریانس و کرویت با استفاده از ام باکس^۲ و آزمون موشلی^۳ استفاده شد که نتایج آزمون موشلی نشان داد که تنها در برخی مؤلفه‌های متغیرهای وابسته از جمله هم‌خواهی ($\chi^2_{(2)} = 29/02$, $p = 0/001$)، آگاهی از علائم خطر ($\chi^2_{(2)} = 29/02$, $p = 0/001$)، زمینه خانوادگی ($\chi^2_{(2)} = 23/82$, $p = 0/001$)، نگرش‌ها و اعمال وجدانی ($\chi^2_{(2)} = 15/29$, $p = 0/001$)، سازگاری ($\chi^2_{(2)} = 13/27$, $p = 0/001$)، و مهارت‌های ارتباطی ($\chi^2_{(2)} = 15/58$, $p = 0/001$)، پیش فرض کرویت تأیید نمی‌شود که برای تحلیل داده‌ها از آزمون محافظه کارانه هوین-فلت^۴ استفاده شده است. به این شکل شرایط لازم برای اجرای آزمون واریانس با اندازه‌گیری مکرر برقرار است.

بررسی نتایج خطی بودن متغیرهای وابسته (پس‌آزمون) و هر یک از متغیرهای کوواریته (پیش‌آزمون) با استفاده از نمودار اسکتر دات نشان می‌دهد که در مؤلفه‌های مقیاس باورهای محدود کننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر در گروه‌ها، رابطه خطی برقرار می‌باشد و فقط در مؤلفه‌ی هم‌خواهی، آسان تلاش و مهارت‌های رابطه خطی برقرار نمی‌باشد، که با توجه به برابری گروه‌ها تخطی از این فرض بلاشکال می‌باشد. بررسی پیش فرض عدم هم‌خطی بودن مؤلفه‌های مقیاس باورهای محدود کننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر با استفاده از ضریب همبستگی بین متغیرهای کوواریته (پیش‌آزمون) کمتر از $0/60$ گزارش شده است، که عدم هم‌خطی مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد. نتایج بررسی داده‌های پرت با استفاده از نمودار باکس-ویکسر^۱ نشان می‌دهد که در مراحل پیش آزمون، پس‌آزمون و پیگیری، نمره‌ایی در کرانه بالا و پایین

جدول ۳. نتایج آزمون لای مبدای ویلکس در مؤلفه‌های باورهای محدود کننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به انتخاب همسر

متغیر	مؤلفه‌ها	منبع	ارزش	f	df فرضیه	df خطا	سطح معناداری	اندازه اثر
باورهای محدود کننده انتخاب همسر	هم‌خواهی	گروه	۰/۴۵	۲۰/۲۴	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۵۲
		زمان * گروه	۰/۴۴	۲۲/۷۲	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۵۵
	اطمینان کامل	گروه	۰/۲۸	۴۷/۶۷	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۲
		زمان * گروه	۰/۲۴	۵۵/۹۵	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۵
	یکی و تنها یکی	گروه	۰/۲۴	۵۶/۷۴	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۵
		زمان * گروه	۰/۲۵	۵۵/۹۳	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۵
	متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند.	گروه	۰/۶۱	۱۱/۴۶	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۳۷
		زمان * گروه	۰/۸۰	۴/۴۸	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۱۹
	آرمان گرایی	گروه	۰/۹۶	۲۸/۲۱	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۶۰
		زمان * گروه	۰/۴۹	۲۵/۰۹	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۵۷
نگرش نسبت به انتخاب همسر	آسان تلاش	گروه	۰/۶۰	۱۱/۹۵	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۳۹
		زمان * گروه	۰/۶۱	۱۱/۴۴	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۳۸
	سابقه خانوادگی	گروه	۰/۲۶	۵۰/۱۵	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۳
		زمان * گروه	۰/۱۹	۳۲/۷۴	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۰
	نگرش‌ها و اعمال وجدانی	گروه	۰/۲۳	۵۹/۷۷	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۶
		زمان * گروه	۰/۲۹	۴۴/۷۹	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۸۰
	سازگاری	گروه	۰/۲۰	۷۴/۲۱	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۸۰
		زمان * گروه	۰/۱۷	۹۰/۴۰	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۸۳
	نمونه‌هایی از دیگر روابط	گروه	۰/۶۲	۱۱/۰۳	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۳۷
		زمان * گروه	۰/۵۷	۱۳/۵۵	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۴۲
	مهارت‌های ارتباطی	گروه	۰/۴۷	۲۰/۸۰	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۵۲
		زمان * گروه	۰/۲۶	۵۱/۶۰	۲	۳۷	< ۰/۰۰۱	۰/۷۳

^۳. Mauchly test

^۴. Huynh-Feldt test

^۱. Box & Whisker

^۲. M Boxes test

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، نتایج آماره لامبدای ویلکز نشان داد که اثر اجرای متغیر مستقل یعنی برنامه آموزش آگاهی و انتخاب بین فردی بر مؤلفه‌های دو متغیر باورهای محدود کننده انتخاب همسر و نگرش

نسبت به انتخاب همسر در سطح ($p < 0/01$) معنادار است. و این نشانه کاهش باورهای محدود کننده انتخاب همسر و بهبود نگرش نسبت به انتخاب همسر در گروه آموزش نسبت به گواه بوده است.

جدول ۴. نتایج آزمون واریانس اندازه‌گیری مکرر در مؤلفه‌های باورهای محدود کننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به انتخاب همسر

مؤلفه ها	اثر	منبع	مجموع/مجدورات	df	میانگین مجموع مجدورات	F	معناداری	اندازه اثر
همخوانی	گروه	۱۵۴/۴۰	۱/۵۵	۹۹/۴۱	۳۳/۹۰۱	۰/۰۰۱	۰/۴۶	
	زمان* گروه	۱۷۵/۲	۱/۵۵	۱۱۲/۸۰	۳۷/۴۵	۰/۰۰۱	۰/۴۹	
	خطا	۱۷۷/۷۳	۵۹/۰۱	۳/۰۱				
	گروه	۲۱۱/۶۰	۱	۲۱۱/۶۰	۵۳/۰۷	۰/۰۰۱	۰/۵۸	
	خطا	۱۵۱/۵۱	۳۸	۳/۹۸		۰/۰۰۱		
	گروه	۱۴۶۷/۲	۱/۶۸	۸۶۹/۰۳	۲۱۳/۸۴		۰/۸۵	
اطمینان کامل	زمان* گروه	۴۹۹/۶۵	۲	۲۹۶/۰۹	۷۲/۸۶	۰/۰۰۱	۱/۶۶	
	خطا	۸۳/۹۳	۶۹/۶۶	۱/۲۰		۰/۰۰۱		
	گروه	۲۳۰/۴۰	۱	۹۳/۰۲	۷۱/۷۶		۰/۶۵	
	خطا	۱۲۲	۳۸	۳/۲۳		۰/۰۰۱		
	گروه	۲۴۹/۵	۱/۲۹	۱۹۲/۶	۲۶/۳۸	۰/۰۰۱	۰/۴۱	
	زمان* گروه	۲۸۸/۸	۱/۲۹	۲۲۲/۹	۳۰/۵۲		۰/۴۴	
یکی و تنها	خطا	۲۵/۶	۳۸/۰۵	۰/۳۷		۰/۰۰۱		
	گروه	۹۳/۰۲	۱	۹۳/۰۲	۷۱/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۶۵	
	خطا	۴۹/۷۵	۳۸	۱/۳۰				
	گروه	۲۲/۸۶	۲	۱۱/۴۳	۱۳/۶۶	۰/۰۰۱	۰/۲۶	
	زمان* گروه	۸/۸۶	۲	۴/۴۳	۲۹۵	۰/۰۰۷	۰/۱۲	
	خطا	۶۰/۳۶	۷۶	۰/۸۳				
متضادها یکدیگر را کامل می کنند	گروه	۱۶/۹۰	۱	۱۶/۹۰	۷/۵۸	۰/۰۰۹	۰/۱۵	
	خطا	۸۴/۷۰	۳۸	۲/۲۲				
	گروه	۳۸/۱۱	۲	۱۹/۰۵	۳۴/۸۷	۰/۰۰۱	۰/۴۷	
	زمان* گروه	۳۳/۰۱	۲	۱۶/۵۰	۳۰/۲۰	۰/۰۰۱	۰/۴۴	
	خطا	۴۶/۵۳	۷۱	۰/۵۴				
	گروه	۴۰	۱	۴۰	۴۲/۸۱	۰/۰۰۱	۰/۵۶	
آرمان گرایی	خطا	۳۵/۵۰	۳۸	۰/۹۳				
	گروه	۱۴/۳۱	۲	۷/۱۵	۲۰/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۲۲	
	زمان* گروه	۱۷/۸۱	۲	۸/۹۰	۱۳/۹۵	۰/۰۰۱	۰/۲۶	
	خطا	۴۸/۵۳	۷۶	۱/۶۳				
	گروه	۴۲/۰۲	۱	۴۲/۰۲	۱۸/۲۸	۰/۰۰۱	۰/۳۲	
	خطا	۳۷/۳۵	۳۸	۲/۲۲				
سابقه خانوادگی	گروه	۱۰/۶۴	۱/۴۲	۷/۴۶	۳۱/۷۱	۰/۰۰۱	۰/۴۵	
	زمان* گروه	۱۲/۰۶	۱/۴۲	۸/۴۶	۳۵/۹۴	۰/۰۰۱	۰/۴۸	
	خطا	۱۲/۷۵	۵۴/۱۶	۰/۲۳				
	گروه	۱۹/۶۰	۱	۱۹/۶۰	۲۲/۱۴	۰/۰۰۱	۰/۲۷	
	خطا	۵۲/۳۶	۳۸	۱/۳۷				

بارهای محدود کننده انتخاب همسر

نگرش نسبت به انتخاب

مؤلفه‌ها	اثر	منبع	مجموع/مجدورات	df	میانگین مجموع مجدورات	F	معناداری	اندازه اثر
نگرش‌ها و اعمال و جدانی	درون آزمودنی	گروه	۱۵/۵۷	۱/۵۸	۹/۸۴	۳۸/۵۰	$< ۰/۰۰۱$	۰/۵۰
		زمان* گروه	۱۱/۰۷	۱/۵۸	۷	۲۷/۳۹	$< ۰/۰۰۱$	۰/۴۱
		خطا	۱۵/۳۶	۶۰/۳۷	۰/۲۵			
سازگاری	بین آزمودنی	گروه	۱۶/۹۰	۱	۱۶/۹۰	۸/۷۵	$< ۰/۰۰۱$	۰/۲۷
		خطا	۷۳/۳۶	۳۸	۱/۹۳			
		گروه	۱۲/۶۳	۱/۶۳	۷/۱۲	۰/۴۷	$< ۰/۰۰۱$	۰/۵۵
مثال‌هایی از دیگر روابط	درون آزمودنی	زمان* گروه	۱۲/۶۸	۱/۶۳	۷/۷۷	۰/۴۷	$< ۰/۰۰۱$	۰/۵۵
		خطا	۹/۳۹	۵۸/۳۹	۰/۱۶			
		گروه	۲۰/۶۶	۱	۲۰/۶۶	۱۵/۵۰	$< ۰/۰۰۱$	۰/۱۸
مهارت‌های ارتباطی	بین آزمودنی	خطا	۵۰/۶۳	۳۸	۱/۳۳			
		گروه	۸/۷۵	۱/۴۰	۶/۲۳	۹/۲۳	$< ۰/۰۰۱$	۰/۱۹
		زمان* گروه	۸/۱۹	۱/۴۵	۵/۹۱	۸/۶۴	$< ۰/۰۰۲$	۰/۱۸
	درون آزمودنی	خطا	۳۶/۰۲	۵۶/۱۷	۰/۶۷			
		گروه	۱۴/۸۰	۱	۱۴/۸۰	۴/۵۲	$< ۰/۰۰۴$	۰/۱۰
		خطا	۱۲۴/۱۹	۳۸	۳/۲۶			
	درون آزمودنی	گروه	۵/۱۸	۱/۴۸	۳/۴۹	۱۱/۳۵	$< ۰/۰۰۱$	۰/۲۳
		زمان* گروه	۱۴/۲۷	۱/۵۷	۹/۰۹	۳۱/۲۸	$< ۰/۰۰۱$	۰/۴۵
		خطا	۱۷/۳۳	۵۶/۳۶	۰/۳۰			
	بین آزمودنی	گروه	۲۵/۲۳	۱	۲۵/۲۳	۱۳/۵۳	$< ۰/۰۰۱$	۰/۲۶
		خطا	۶۵/۲۹	۳۸	۱/۷۱			

در ادامه جدول ۴، نتایج تحلیل واریانس با اندازه گیری مکرر در تبیین اثر اجرای متغیرهای مستقل بر مؤلفه‌های پژوهش را نشان می‌دهد که با معنادار بودن F به دست آمده عامل درون آزمودنی در مؤلفه‌های هم‌خوابی ($F = ۳۳/۰۱$ و $P > ۰/۰۰۱$)، اطمینان کامل ($F = ۷۲/۸۶$ و $P > ۰/۰۰۱$)، یکی و تنها یکی ($F = ۳۰/۵۲$ و $P > ۰/۰۰۱$)، متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند ($F = ۲۹۵$ و $P = ۰/۰۰۷$) آرمان‌گرایی ($F = ۳۰/۲۰$ و $P > ۰/۰۰۱$) و آسان تلاش ($F = ۱۳/۹۵$ و $P > ۰/۰۰۱$) وجود تفاوت معنادار بین سه مرحله اندازه‌گیری پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری در هر همه مؤلفه تأیید می‌شود. علاوه بر این با معنادار بودن F به دست آمده در منبع بین آزمودنی در مؤلفه‌های هم‌خوابی ($F = ۵۳/۰۷$ و $P > ۰/۰۰۱$)، اطمینان کام ($F = ۷۱/۷۶$ و $P > ۰/۰۰۱$)، یکی و تنها یکی ($F = ۷۱/۰۵$ و $P > ۰/۰۰۱$)، متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند ($F = ۷/۵۸$ و $P > ۰/۰۰۹$) آرمان‌گرایی ($F = ۴۲/۸۱$ و $P > ۰/۰۰۱$) و آسان تلاش ($F = ۱۸/۲۸$ و $P > ۰/۰۰۱$) می‌توان گفت که آموزش مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی باعث کاهش مؤلفه‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر در بین جوانان مجرد

شده‌است. در متغیر نگرش نسبت به شناخت همسر F های به‌دست آمده عامل درون گروهی در مؤلفه‌های زمینه خانوادگی ($F = ۳۵/۹۴$ و $P > ۰/۰۰۱$)، نگرش‌ها و اعمال وجدانی ($F = ۲۷/۳۹$ و $P > ۰/۰۰۱$)، سازگاری ($F = ۰/۴۷$ و $P > ۰/۰۰۱$)، مثال‌هایی از دیگر روابط ($F = ۸/۶۴$ و $P > ۰/۰۰۱$)، مهارت ارتباطی ($F = ۳۱/۲۸$ و $P > ۰/۰۰۱$) وجود تفاوت معنادار بین سه مرحله اندازه‌گیری پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری در همه مؤلفه‌های تأیید می‌شود. علاوه بر این با معنادار بودن F به دست آمده در منبع بین گروهی در مؤلفه‌های زمینه خانوادگی ($F = ۲۲/۱۴$ و $P > ۰/۰۰۱$)، نگرش‌ها و اعمال وجدانی ($F = ۸/۷۵$ و $P > ۰/۰۰۱$)، سازگاری ($F = ۱۵/۵۰$ و $P > ۰/۰۰۱$)، مثال‌هایی از دیگر روابط ($F = ۴/۵۲$ و $P > ۰/۰۰۱$)، مهارت ارتباطی ($F = ۱۳/۵۳$ و $P > ۰/۰۰۱$) می‌توان گفت که آموزش مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی باعث بهبود مؤلفه‌های نگرش به انتخاب در بین جوانان مجرد همسر شده‌است.

باعث تغییر معنادار در مؤلفه‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر از مرحله پیش‌آزمون به مرحله پس‌آزمون و از مرحله پیش‌آزمون تا مرحله پیگیری شده است؛ اما بین مرحله پس‌آزمون و مرحله پیگیری تفاوت دیده نمی‌شود و این یافته اخیر بیانگر پایداری اثر برنامه آموزشی است.

همان‌طور که در جدول ۵ نشان داده شده است بررسی نتایج آزمون مقایسه جفتی بنفرونی^۱ در متغیر باورهای محدودکننده انتخاب همسر در گروه تحت مداخله آموزشی نشان داد که بین مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون و بین پیش‌آزمون و پیگیری در سطح ۰/۰۱ تفاوت معنادار وجود دارد. به عبارت دیگر، مداخله آموزشی برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی (۲۰۰۸)

جدول ۵. نتایج آزمون تعقیبی بنفرونی سه مرحله در گروه آزمایش در متغیر باورهای محدودکننده انتخاب همسر و نگرش نسبت به شناخت همسر

متغیر	مؤلفه‌ها	مرحله	مرحله	تفاوت میانگین	سطح معناداری	متغیر	مؤلفه‌ها	مرحله	مرحله	تفاوت میانگین	سطح معناداری
باورهای محدودکننده انتخاب همسر	هم‌خوابی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۴/۷۰	< ۰/۰۰۱	نگرش نسبت به شناخت همسر	سابقه خانوادگی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۱۲	< ۰/۰۰۱
	اطمینان کامل	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۵/۲۰	< ۰/۰۰۱		نگرش‌ها و اعمال و جدانی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۶۸	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۰/۳۰	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۰۸	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۴/۹۵	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۸۰	< ۰/۰۰۱
	یکی و تنها یکی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۲/۷۵	< ۰/۰۰۱		سازگاری	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۶۹	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۱/۱۰	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۰۶	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۲/۶۵	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۶۲	< ۰/۰۰۱
	متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۱/۱۵	< ۰/۰۰۱		نمونه‌هایی از دیگر روابط	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۵۰	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۵۵	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۱۲	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۱/۷۰	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۶۲	< ۰/۰۰۱
	آرمان‌گرایی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۲/۴۵	< ۰/۰۰۱		مهارت‌های ارتباطی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۴۸	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۰/۴۰	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۰/۰۳	< ۰/۰۰۱
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۲/۰۵	< ۰/۰۰۱			پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۰/۴۶	< ۰/۰۰۱
	آسان تلاش	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۱/۴۵	< ۰/۰۰۱						
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۰/۰۵	< ۰/۰۰۱						

بر ناهمسو بودن با نتایج پژوهش حاضر پیدا نشد تا بتوان علت تفاوت نتایج مطالعات را مورد بحث و بررسی قرار داد.

در مؤلفه‌ی هم‌خوابی در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر، یافته‌های این مطالعه با پژوهش‌های ون‌آپ و همکاران (۲۰۰۸)، هالت و همکاران (۲۰۱۶)، هاریس (۲۰۱۷)، رجبی و همکاران (۱۳۹۹)، رجبی و همکاران (۱۳۹۵) همسو می‌باشد. در تبیین کاهش مؤلفه باور هم‌خوابی در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر چنین به نظر می‌رسد که در برنامه آگاهی و انتخاب بین‌فردی در بخش دانش عقلی شرکت‌کنندگان به

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش باهدف بررسی اثربخشی برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین‌فردی در کاهش باورهای محدودکننده انتخاب همسر و بهبود نگرش نسبت به شناخت همسر جوانان مجرد شهر اهواز انجام شد. یافته‌ها نشان داد که برنامه آموزش آگاهی و انتخاب بین‌فردی باعث کاهش مؤلفه‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر و بهبود مؤلفه‌های نگرش نسبت به شناخت همسر در جوانان مجرد در مراحل پس‌آزمون و پیگیری گروه آموزش شده است. شایان ذکر است که هیچ پژوهشی مبنی

^۱. Bonferroni test

این آگاهی می‌رسند که در یک ارتباط سالم، افراد باید همه مراحل و اجزا شکل‌گیری یک رابطه را بشناسند و ضمن جدا کردن اجزا مختلف تعادل در مؤلفه‌های ارتباط را رعایت کنند.

در یک ارتباط سالم چهار مؤلفه اعتماد، دلگرمی، تعهد و تماس با مؤلفه شناخت (دانش عقلی) وجود دارد که باید به صورت هماهنگ رشد کنند. برای مثال سطح اعتماد نباید بیشتر از سطح دانش افراد در مورد یکدیگر باشد و شرکا نباید قبل از اعتماد به یکدیگر، دلگرمی ایجاد کنند. شرکا نباید قبل از شناخت نسبت به یکدیگر، متعهد شوند و مهم‌تر از همه، شرکا نباید قبل از گذر زمان در رابطه و ایجاد مؤلفه‌های چهارگانه، بیش از حد تماس با زمینه جنسی و هم‌خوابی را گسترش دهند (وان آپ، ۲۰۱۵).

در مؤلفه‌ی اطمینان کامل در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر، یافته‌های این مطالعه با پژوهش‌های ون آپ و همکاران (۲۰۰۸)، حالت و همکاران (۲۰۱۶)، رجبی و همکاران (۱۳۹۹)، رجبی و همکاران (۱۳۹۵)، نظری (۱۳۹۹)، بلوچ‌زاده و همکاران (۱۴۰۰) عظیم‌خویی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. در تبیین کاهش باور اطمینان کامل در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر می‌توان گفت برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی انتخاب شریک را بررسی از میان نقاط خاکستری نزدیک به هم نه سیاه و سفید می‌داند، یعنی به افراد این آگاهی را می‌دهد که هر انتخابی نقاط قوت و ضعف خود را دارد ولی این افراد هستند با اولویت بندی مؤلفه های مهم در شناخت بهتر همسر به انتخاب صحیح و واقع بینانه خود کمک کنند استورات (۲۰۱۵).

در تبیین کاهش باور آرمان‌گرایی در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر می‌توان گفت علاوه بر این در این برنامه آموزشی با تاکید بر سبک‌های دلبستگی و الگوهای خانوادگی و تاثیر آن بر باورهای مخرب زناشویی از جمله باور اطمینان کامل و روش های کاهش تاثیرات منفی از الگوها خانوادگی به افراد کمک می‌شود باورهای مخرب خود را کاهش دهند (وان آپ ۲۰۰۶).

در مؤلفه‌ی متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند، در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر، یافته‌های این مطالعه با پژوهش‌های ون آپ و همکاران (۲۰۰۸)، رجبی و همکاران (۱۳۹۹)، رجبی و همکاران (۱۳۹۵)، عظیم‌خویی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. در تبیین کاهش باور متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند در مقیاس باورهای محدودکننده

انتخاب همسر می‌توان گفت که در بخش دانش عقلی و قسمت سازگاری در این برنامه با آموزش مباحث تناسب، شیمی متقابل و مکملیت به دنبال آموزش این موضوع می‌باشد که با تاکید بر شباهت‌های بین فردی در رابطه، افراد به اهمیت آن پی ببرند و به این نتیجه دست یابند که رابطه ایی که افراد تناسب بیشتری در باورها و رفتارها دارند سازگارتر می‌باشد. از طرفی با تاکید بر شیمی متقابل، یعنی علاقه و تمایل دو طرفه یعنی اهمیت تمایل و عشق دو طرفه در کاهش باور متضاد جویی که یک تمایل یک طرفه را نشان می‌دهد اقدام می‌کند (وان آپ و همکاران، ۲۰۰۸).

در مؤلفه‌ی یکی و تنها یکی در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر، یافته‌های این مطالعه با پژوهش‌های ون آپ و همکاران (۲۰۰۸)، بوم و همکاران (۲۰۱۷)، نظری (۱۳۹۹)، رجبی و همکاران (۱۳۹۹)، بلوچ‌زاده و همکاران (۱۴۰۰) همسو می‌باشد. در تبیین کاهش باور یکی و تنها یکی در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر می‌توان گفت در برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی به این آموزش پرداخته می‌شود که مسئولیت خوشبختی افراد در ازدواج در کنار خصوصیات شریک بیشتر در درون خود فرد می‌باشد. افراد با شناخت بهتر خود، تاثیرات خانوادگی و باورهای غیرمنطقی و آموزش و تلاش در کاهش آن می‌تواند به به کیفیت ارتباط خود در آینده کمک کند. تا اینکه به جستجوی یک فرد خاص برای ایجاد خوشبختی خود باشد.

در مؤلفه‌ی آسان تلاش در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر، یافته‌های این مطالعه با پژوهش‌های ون آپ و همکاران (۲۰۰۸)، رجبی و همکاران (۱۳۹۹)، رجبی و همکاران (۱۳۹۵)، نظری (۱۳۹۹)، عظیم‌خویی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. در تبیین کاهش باور آسان تلاش در مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر می‌توان گفت در برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی به این آموزش پرداخته می‌شود که شیمی متقابل (تمایلات اولیه دو فرد نسبت به یکدیگر) به تنهایی ضامن خوشبختی نیست و لازم است افراد با مسئولیت پذیری بیشتر، جستجوگری و کسب دانش در حوزه عقلی و قلبی ضمن بدست آوردن اطلاعات موثق از شریک تناسب خود را با شریک بررسی کنند (وان آپ، ۲۰۱۵).

برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب بین فردی باعث بهبود نگرش به انتخاب همسر در جوانان مجرد در مراحل پس‌آزمون و پیگیری گروه آموزش شده است. این یافته ها یا یافته های وان آپ (۲۰۰۶)،

روش آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر آگاهی و انتخاب‌های بین فردی با تاکید بر تغییرات مطرح شده و لزوم آگاهی و انتخاب آگاهانه به دنبال بروز کردن الگوهای انتخاب همسر می‌باشد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود روانشناسان و متخصصان حوزه ازدواج از این روش در افزایش توانمندی بیشتر جوانان مجرد در انتخاب همسر با تغییرات جدید جامعه، روابط آگاهانه قبل از ازدواج و کاهش آسیب‌های جنسی و عاطفی قبل از ازدواج استفاده کنند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته مشاوره در دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز است. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شود. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره رازداری در حفظ اطلاعات شخصی و ارائه نتایج بدون قید نام و مشخصات شناسنامه افراد، اطمینان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: این مقاله از رساله دکتری نویسنده دوم و به راهنمایی نویسنده اول و مشاوره نویسنده سوم و چهارم و پنجم استخراج شده است.

تضاد منافع: نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاوران این تحقیق و جوانانی که در این پژوهش شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

استورات (۲۰۱۵)، بالفورد و همکاران (۲۰۱۶) و سبحانی نیا و رجبی (۱۴۰۲)، دهقان و همکاران (۲۰۲۴)، وفایی نژاد و همکاران، (۲۰۲۴) و هاشمی و همکاران (۲۰۲۳) همسو می‌باشد.

در تبیین اثربخشی آموزش پیش از ازدواج به روش آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر بهبود نگرش به انتخاب همسر می‌توان گفت در بخش دانش عقلی در برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی این موضوع آموزش داده می‌شود که رفتار افراد در گذشته خصوصاً با والدین، دوستان در روابط آینده فرد تکرار می‌شود و از طرفی مهارت‌های ارتباطی و نگرش‌ها و اعمال وجدانی فرد می‌تواند پیش‌بینی کننده مهمی از رضایت زناشویی در آینده باشد. در برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی با تاکید بر اهمیت مؤلفه‌هایی چون: زمینه خانوادگی، نگرش‌ها و اعمال وجدانی، سازگاری، مثال‌هایی از دیگر روابط، و مهارت‌های ارتباطی به عنوان پیش‌بین کننده ازدواج موفق، بر تغییر روش‌های شناخت شریک آینده به بهبود نگرش افراد در شناخت همسر کمک می‌کند (وان‌اپ، ۲۰۱۵).

محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به دسترسی دشوار به مردان گروه سنی ۲۱-۳۰ ساله، جلب همکاری و رضایت آن‌ها برای شرکت در پژوهش و مشارکت بیشتر دختران اشاره کرد. همچنین مردان شرکت کننده در این پژوهش، به خصوص در جلسات اولیه، انگیزه و نظم کمی برای شرکت در جلسات درمانی داشتند و دچار ریزش و حذف از نمونه شدند. به همین دلیل در تعمیم این نتایج به مردان باید احتیاط بیشتری کرد. با توجه به بافت فرهنگی و اجتماعی شهر اهواز، نمی‌توان یافته‌های آن را به سایر جوانان مناطق دیگر تعمیم داد. در صورت تعمیم دهی، باید جوانب احتیاط صورت گیرد. با توجه به تغییر در الگوهای ازدواج در جامعه از جمله افزایش استقلال افراد در انتخاب همسر و از طرفی بالا رفتن روابط قبل از ازدواج به صورت نامزدی یا در قالب روابط غیر رسمی نیاز می‌باشد آموزش‌هایی در زمینه نحوه شناخت دقیق همسر در جامعه کنونی، چگونگی کنترل سطح روابط و عدم درگیری در روابط شدید عاطفی، تعهد زود هنگام و روابط جنسی قبل از ازدواج انجام گیرد.

منابع

ابراهیمی، مرضیه؛ محسن زاده فرشاد و زهراکار، کیانوش. (۱۴۰۱). ناباروری و کیفیت زندگی زناشویی زوجین (مطالعه موردی زوجین نابارور شهر تهران). *مجله علوم روانشناختی*. ۲۱ (۱۱۸): ۲۰۵۲-۲۰۲۷.

<https://dx.doi.org/10.52547/JPS.21.118.2037>

اسکندری نژاد؛ خدیجه، فتحی و آشتیانی، علی. (۱۴۰۰). بررسی عوامل مؤثر بر طلاق در دهه اخیر (مرور سیستماتیک). *مطالعات اسلامی زنان و خانواده*. ۸ (۱۴): ۵۳-۸۶.

https://pubs.jz.ac.ir/article_133578.html

حسینی بیرجندی، سید مهدی. (۱۴۰۰). *آموزش و مشاوره قبل از ازدواج*. تهران: انتشارات آوای نور، چاپ هشتم.

بگی، میلاد. (۱۴۰۰). تعیین کننده‌های تغییرات نسلی و دوره‌ای ازدواج در ایران. *فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*. ۱ (۱): ۴۵۳۴-۴۵۷۸.

<https://doi.org/10.22035/isi.h.2021.4578.4534>

بلوچ زاده، خورشانه؛ سعید، عبدی؛ منصور، غفاری؛ خلیل و حمیدی پور، رحیم. (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی آموزش‌های قبل از ازدواج به روش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی و رویکرد چندبعدی بومی‌نگر بر اضطراب/اجتناب دلبستگی و تمایز یافتگی در افراد متقاضی ازدواج. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*. ۶۴ (۱): ۱-۴.

<https://dx.doi.org/10.52547/rbs.19.3.415>

بهادر مطلق، محمدمهدی؛ رسولی، محسن؛ گرامی پور، مسعود و محسن زاده، فرشاد. (۱۴۰۳). شناسایی عوامل روانی - اجتماعی پیش از ازدواج بر موفقیت ازدواج بررسی تجارب زیسته زنان و مردان متأهل موفق از دوره پیش از ازدواج *مجله علوم روانشناختی*. ۲۳ (۱۳۴): ۳۵۸-۳۳۹.

<https://dx.doi.org/10.52547/JPS.23.134.339>

خلیلی، مهدی. (۱۴۰۰). تحلیل نسلی-مقطعی تغییرات ازدواج زنان ایران در جداول عمر. *انجمن جمعیت شناسی ایران*. ۱۶ (۳۱): ۷-۳۱.

https://www.jpaiassoc.ir/article_250846.html

رجبی، غلامرضا؛ فردوسی، سیما و شهبازی، مسعود. (۱۳۸۸). بررسی کفایت سنجی مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر. *دوفصلنامه مشاوره کاربردی*. ۱، ۱، ۵۴-۳۵.

<https://doi.org/10.22055/jac.2011.10264>

رجبی، غلامرضا؛ عباسی، قدرت الله؛ سودانی، منصور و اصلاتی، خالد. (۱۳۹۵). آموزش قبل از ازدواج به شیوه برنامه آگاهی و انتخاب‌های بین فردی بر انتظارات زناشویی ایده‌آل گرایانه دانشجویان مجرد. *مجله روان پزشکی و روانشناسی بالینی ایران*. ۱۳۹۵؛ ۲۲ (۳): ۲۲۱-۲۲۱.

<http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.ijpcp.22.3.212>

رجبی، غلامرضا؛ قیصری، سهیلا؛ امان اللهی، عباس و سودانی، منصور. (۱۳۹۹). بررسی اثربخشی آموزش برنامه آمادگی پیش از ازدواج مبتنی بر دیدگاه آدلری بر باورهای محدودکننده انتخاب همسر در دانش‌آموزان دختر. *فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی*. ۱۱ (۴): ۱-۲۲.

<https://doi.org/10.22059/japr.2021.305063.643555>

رضایی، مریم؛ اسدپور، اسماعیل؛ محسن زاده، فرشاد و زهراکار کیانوش. (۱۴۰۱). شناسایی نیازهای آموزشی پیش از ازدواج مجدد: یک مطالعه گراند تئوری. *مجله علوم روان‌شناختی*. ۲۱ (۱۱۳): ۸۶۷-۸۴۴.

<http://dx.doi.org/10.52547/JPS.21.113.867>

رحمانی پور، ریحانه. (۱۴۰۳). بررسی جامعه از حیث وضعیت تأهل و مجرد و الگوهای همسرگزینی در ایران. تهران: دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ.

<https://rc.majlis.ir/fa/report/download/1811583>

سازمان ثبت‌احوال کشور. (۱۴۰۲). *درگاه آمارهای انسانی: ازدواج و طلاق*. <https://amar.sabteahval.ir/#/contentView/nHe>

ad

سبحانی نیا، امیر حسین و رجبی، غلامرضا. (۱۴۰۲). تأثیر آموزش برنامه‌ی پیش از ازدواج به شیوه انتخاب و آگاهی میان فردی بر راهبردهای نگهداری رابطه مشاوره و روان درمانی خانواده (۱۳۱).

<https://doi.org/10.22034/fcp.2023.62907>

سپهری، صفورا و حسن‌زاده توکلی، محمدرضا. (۱۳۹۰). بررسی اعتبار و روایی مقیاس نگرش‌های مربوط به انتخاب همسر. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*. ۷، ۲۸، ۴۱۹-۴۰۱.

https://jfr.sbu.ac.ir/article_97068.html

شهانواز، سارا و اعظم آزاده، منصوره. (۱۳۹۸). شناسایی و تحلیل پیش‌ران‌های مؤثر بر مجرد در ایران. *مسائل اجتماعی ایران (دانشگاه خوارزمی)*. ۱۰ (۲): ۱۵۷-۱۹۱.

<http://dorl.net/dor/20.1001.1.24766933.1398.10.2.10.4>

عظیمی خویی، آرزو، زهراکار، کیانوش، و احمدی، خدابخش. (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر برنامه آگاهی و انتخاب میان فردی (PICK) و برنامه پیشگیری و بهبود رابطه (PREP) بر نگرش به ازدواج در زوج‌های در آستانه ازدواج. *خانواده و بهداشت*. ۱۱، ۲، ۶۵-۴۱.

https://journal.astara.ir/article_246345.html

کاظمی پور، شهلا. (۱۴۰۰). تغییرات فرهنگی و تحول خانواده معاصر با تأکید بر ازدواج و فرزندآوری. *رهپویه ارتباطات و فرهنگ*. ۱ (۱): ۷-۲۲.

https://rcc.soore.ac.ir/article_248914_c7cc6e4e92ec1d057ce6b43d7b92ae7.pdf

نظری، بنفشه. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر برنامه آگاهی و انتخاب‌های میان‌فردی بر باورهای ارتباطی ناکارآمد زوجین در آستانه ازدواج دچار تعارض، روانشناسی اجتماعی. ۸(۱). ۲۴۱-۲۴۹.

<https://sanad.iau.ir/journal/psychology/Article/680486?jid=680486&lang=en>

موسوی، اشرف‌السادات. (۱۴۰۰). مشاوره قبل از ازدواج با نگاه کاربردی. تهران: انتشارات مهر کاویان.

ون‌اب، جان. (۲۰۱۵). چگونه در دام عشق یک عوضی گرفتار نشویم. ترجمه:

عباسی، قدرت‌الله؛ رشیدی، رومینا و الهام بشارت ده (۱۴۰۱). تهران: انتشارات رسا.

شیری زنجانی، سید موسی. (۱۴۰۲). کتاب نکاح. تهران: انتشارات مرکز فقهی امام محمد باقر (ع)، چاپ اول.

References

Azimikhoei, A., Zaharakar, K., & Ahmadi, K. (2021). Comparison of the Effectiveness of Premarital Education based on Premarital Interpersonal Choices and Knowledge Program (PICK) and Prevention and Relationship Enhancement Program (PREP) on attitudes toward marriage in couples on the verge of marriage. *Family and Health*, 11(2), 45-61.

https://journal.astara.ir/article_246345.html?lang=en

Bagi, M. (2022). Determinants of generational and periodic changes of marriage in Iran. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 14(4), 35-62.

<https://doi.org/10.22035/isih.2021.4578.4534>

Boehme, R. R. (2017). *Assessment of the impact of the Premarital Interpersonal Choices and Knowledge Program (PICK) on adolescents. All Graduate Theses and Dissertation.*

<https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=7768&context=etd>

Bradford, K., Stewart, J. W., Pfister, R., & Higginbotham, B. J. (2016). Avoid falling for a jerk (ette): Effectiveness of the premarital interpersonal choices and knowledge program among emerging adults. *Journal of Marital and Family Therapy*. <https://doi.org/10.1111/jmft.12174>

Bahadormotlagh, M., rasouli, M., Gramipour, M., & Mohsenzadeh, F. (2024). Identifying psycho-social factors premarital affecting the success of marriage: examining the lived experiences of successful married women and men from the premarital period.

Journal of Psychological Science. 23(134), 339-358. <http://dx.doi.org/10.52547/JPS.23.134.339>

Balochzadeh Khorshaneh S, Abdi M, Ghaffari K, Hamidipour R. Comparison of the effectiveness of premarital education through interpersonal awareness and choice program and indigenous multidimensional approach on dysfunctional couple beliefs in marriage seekers. *RBS* 2021; 19 (3):415-426. <http://dx.doi.org/10.52547/rbs.19.3.415>

Brotherson, S. E., & Duncan, W. C. (2004). Rebinding the ties that bind: Government efforts to preserve and promote marriage. *Family Relations*, 53(5), 459-468.

<https://doi.org/10.1111/j.01976664.2004.00054.x>

Borumandnia, N., Alavi Majd, H., Khadembashi, N., Alaii, H. (2022). Worldwide trend analysis of primary and secondary infertility rates over past decades: A cross-sectional study. *Int J Reprod BioMed*. 20: 37-46.

<https://doi.org/10.18502/ijrm.v20i1.1040>

Cobb, N. P., Larson, J. H., & Watson, W. L. (2004). Development of the Attitudes about Romance and Mate Selection Scale. *Family Relation*, 52, 3, 222-231. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00222.x>

Dehghan, S., Abbasi, G., Ahmadi, R., & Eslami, S. (2024). Effectiveness of Premarital Interpersonal Choices and Knowledge Program on Hesitation and Hesitancy in Decision Making and Attitudes toward Marriage: Effectiveness of premarital knowledge program on decision-making and marriage attitudes. *Int J Body Mind Cult*. 11(5):604-612. <https://doi.org/10.22122/ijbmc.v11i5.643>

Ebrahimi, M., Mohsenzadeh, F., & Zaharakar K. (2022). Infertility and marital quality of life in couples (case study of infertile couples in Tehran). *Journal of Psychological Science*. 21(118), 2027-2052. <http://dx.doi.org/10.52547/JPS.21.118.2037>

Eskandari Nejad, K., & Fathi, A. A. (2021). Investigating the Factors Affecting Divorce in the Last Decade (A Systematic Review). *Islamic Studies Of Women And Family*, 8(14), 53-86. <https://sid.ir/paper/1038988/en>

Fereydonpour, Z., kalhour, S., Mohseni, F., & Namjoo, F. (2020). Comparison of the Effectiveness of Schema Therapy and Imago Relation Therapy on Fear of Marriage and attitudes about romance and mate selection in Girls. *Journal of Applied Family Therapy*, 1(1), 100-124. <https://doi.org/10.22034/afjt.2020.112891>

- Harris, Jenny. (2017). Adolescent Relationship Concerns and Perceived Gains from a Relationship Education Course. All Graduate Theses and Dissertations. 5654.
<https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6698&context=etd>
- Hashemi, S., Behboodi, M., & Dokanehi Fard, F. (2023). Comparison of the Effectiveness of the Premarital Awareness and Interpersonal Choices Program (PICK) and the SYMBIS Premarital Model on Girls' Attitudes Toward Marriage. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling (JARAC)*, 5(4), 154-163.
<https://doi.org/10.61838/kman.jarac.5.4.17>
- Hawkins, D. N., & Booth, A. (2005). Unhappily ever after: Effects of long-term, low-quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84(1), 451-471.
<https://doi.org/10.1353/sof.2005.0103>
- Holt, L. J., Mattanah, J. F., & Rorer, K. (2016). Effects of relationship education on emerging adults' relationship beliefs and behaviors. *Personal Relationships*, 23(4), 723-7.
<https://doi.org/10.1111/pere.12147>
- Huntington, C., Stanley, S. M., Doss, B. D., & Rhoades, G. K. (2022). Happy, healthy, and wedded? How the transition to marriage affects mental and physical health. *Journal of Family Psychology*, 36(4), 608-617.
<https://doi.org/10.1037/fam0000913>
- Khalili, M. (2021). Cohort and Period Analysis of Marriage Change of Iranian Women Using Nuptiality Life Tables. *Journal of Population Association of Iran*, 16(31), 7-31. doi: 10.22034/jpai.2022.542847.1205.
https://www.jpaiassoc.ir/article_250846.html?lang=en
- Larson, J. H. (1988). The marriage quiz: College Students' Beliefs in Selected Myths about Marriage. *Family Relations*, 37(1), 3-11.
<https://doi.org/10.2307/584422>
- Larson, J. H. (1992). "You're my one and only": Premarital counseling for unrealistic beliefs about mate selection. *American Journal of Family Therapy*, 20(3), 242-253.
<https://doi.org/10.1080/01926189208250893>
- Olson-sigg, A. (2004). Premarital education program for youth: investing in prevention. *Marriage and Family*, 7(1), 123-139.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2010.00598.x>
- Pru, M., Brown, CM., Singh, R.S. (2024). Cost of mate choice: Changing patterns of global age disparity in marriage and their consequences to women's health including maternal mortality and menopause. *Womens Health (Lond)*. 2024;20.
<https://doi.org/10.1177/17455057241264687>
- Rahmanipour, R. (2023). A study of society in terms of marital status, singleness, and patterns of spouse selection in Iran. Tehran: Office of Education and Culture Studies.
<https://rc.majlis.ir/fa/report/download/1811583>
- Rajabi, G., Ferdosi, S., & Shahbazi, M. (2011). Psychometric Properties of Constraining Beliefs about Mate-Selection Scale in Students. *Biannual Journal of Applied Counseling*, 1(Vol.1 NO.1), 37-56. doi:10.22055/jac.2011.10264
https://jac.scu.ac.ir/article_10264.html
- Rajabi, G., Ferdosi, S., & Shahbazi, M. (2011). Psychometric Properties of Constraining Beliefs about Mate-Selection Scale in Students. *Biannual Journal of Applied Counseling*, 1(Vol.1 NO.1), 37-56. <https://doi.org/10.22055/jac.2011.10264>.
- Rajabi G, Abbasi G, Sudani M, Aslani K. Premarital Education Program Based on Premarital Interpersonal Choices and Knowledge Program on Idealistic Marital Expectation in Single Students. 22 (3): 212-221.
<http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.ijpcp.22.3.212>
- Rajabi, G., Gheisary, S. G., Amanuelahi, A., & Sodani, M. (2021). The Effectiveness of the Adlerian-Based Premarital Education Program on Female Students' Constraining Beliefs regarding Mate Selection. *Journal of Applied Psychological Research*, 11(4), 1-22.
<https://doi.org/10.22059/japr.2021.305063.643555>
- Rezaei, M., Asadpour, E., Mohsenzade, F., & Zahrakar K. (2022). Identifying pre-remarriage educational needs: A grounded theory study. *Journal of Psychological Science*. 21(113), 867-884.
<http://dx.doi.org/10.52547/JPS.21.113.867>
- Sepehr.s., Tavakoli, M. (2012). An Investigation on Validity and Reliability of the Attitudes about Romance and Mate Selection scale. *Family Research* Vol.7(4);401-419.
https://jfr.sbu.ac.ir/article_97068.html?lang=fa
- shahanavaz, S., & Azam Azadeh, M. (2020). Identifying and Analyzing Key Factors Affecting Singleness in Iran. *Social Problems of Iran*. 10(2), 157-191.
<http://dorl.net/dor/20.1001.1.24766933.1398.10.2.1.0.4>
- Stanley, S. M., Amato, P. R., Johnson, C. A., & Markman, H. J. (2006). Premarital education, marital quality, and marital stability: Findings from a large, random

- household survey. *Journal of Family Psychology*, 20(1), 117. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.1.117>
- Stewart, J. W. (2015). *Effectiveness, facilitator characteristics, and Predictors of the premarital interpersonal choices and knowledge (PICK) program*. All Graduate Theses and Dissertations. <https://doi.org/10.26076/0436-fe22>
- Sobhaninia, S. and Rajabi, G. (2023). The Effect of Premarital Education based on Interpersonal Choices and Knowledge Program on Relationship Maintenance Strategies and Emotional Regulation. *Family Counseling and Psychotherapy*, 13(1), 67-98. <https://doi.org/10.22034/fcp.2023.62907>
- VaFaiezhad, F., Koraei, A., & Pasha, R. (2024). Comparison of the Effectiveness of the Premarital Preparation Program Based on Olson's Model and Premarital Education Using the Awareness and Choice Method on Attitudes Toward Marriage. *Applied Family Therapy Journal (AFTJ)*, 5(5), 58-66. <https://doi.org/10.61838/kman.aftj.5.5.7>
- Van Epp, M. C. (2006). An exploration of the dating attitudes, beliefs and behaviors of single army soldiers and their perceived readiness to marry (Doctoral dissertation, Ohio State University). <https://doi.org/10.1080/01926189208250893>
- Van Epp, M. C. (2015). *How to avoid for a jerk*. New York: McGraw Hill.
- Van Epp, M. C., Futris, T. G., Van Epp, J. C., & Campbell, K. (2008). The impact of the PICK a partner relationship education program on single army soldiers. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 36(4), 328-349. <http://dx.doi.org/10.1177/1077727X08316347>